

Bryssel, 24. huhtikuuta 2025
(OR. en)

8235/25
ADD 2

JAI 491
SCHENGEN 22
SCH-EVAL 25
FRONT 95
IXIM 79
MIGR 145
ASILE 34
ENFOPOL 121
COMIX 121
CORDROGUE 45
VISA 60
CH
IS
NO
LI

SAATE

Lähettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	23. huhtikuuta 2025
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2025) 185 final
Asia:	LIITE asiakirjaan Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle Vuoden 2025 kertomus Schengen-alueen tilasta Liite 2 – Kooste Schengenin arviointi- ja valvontamekanismin puitteissa havaituista parhaista käytännöistä

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2025) 185 final.

Liite: COM(2025) 185 final

Bryssel 23.4.2025
COM(2025) 185 final

ANNEX 2

LIITE

asiakirjaan

**Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle,
Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle**

Vuoden 2025 kertomus Schengen-alueen tilasta

LIITE 2

Kooste Schengenin arviointi- ja valvontamekanismin puitteissa havaituista parhaista käytännöistä

Schengen-alueen moitteeton toiminta riippuu siitä, miten tehokkaasti jäsenvaltiot tosiasiallisesti soveltavat Schengen-sääntöjä. Schengenin arviointi- ja valvontamekanismi on Schengenin säännösten asianmukaisen täytäntöönpanon varmistamisen keskeinen tae. Se mahdollistaa haavoittuvuuksien havaitsemisen ajoissa sekä jäsenvaltioiden käyttöön ottamien parhaiden käytäntöjen ja innovatiivisten ratkaisujen määrittämisen.

Vuoden 2025 kertomukseen Schengen-alueen tilasta liittyvä parhaiden käytäntöjen kooste julkaistaan nyt kolmannen kerran uuden Schengenin arviointi- ja valvontamekanismia koskevan asetuksen voimaantulon jälkeen. Se kattaa jatkuvasti kehittyvänä asiakirjana sekä edellisessä versiossa yksilöidyt parhaat käytännöt että vuonna 2024 tehdyissä arvioinneissa havaitut uudet ja innovatiiviset toimenpiteet, jotka parantavat merkittävästi yhteisten sääntöjen täytäntöönpanoa ja joita muutkin jäsenvaltiot voisivat toteuttaa.

Parhaiden käytäntöjen koosteeseen on koottu yhteen monenlaisia parhaita käytäntöjä, jotka kattavat useita Schengenin säännösten näkökohtia, kuten kansallisen Schengen-alueen hallinnoinnin, ulkorajojen valvonnan, viisumipolitiikan ja palauttamiset, sekä Schengen-alueen sisäisiä toimenpiteitä, jotka liittyvät sisärajoihin ja sisäiseen turvallisuuteen. Tarkoituksena on tarjota tietoa innovatiivisista strategioista, välineistä ja toimenpiteistä, joilla voidaan tukea jäsenvaltioiden viranomaisia Schengenin säännösten täytäntöönpanossa, ja helpottaa vertaistiedon jakamista. Asiaankuuluvissa neuvoston elimissä olisi edistettävä tietämyksen ja kokemusten lisävaihtoa tämän yhteistyön tehostamiseksi. Kooste täydentää sovellettavissa komission tai neuvoston suosituksissa tai käsikirjoissa esitettyjä nykyisiä parhaita käytäntöjä uusilla oivalluksilla.

Tämä yhteenveto on selittävä asiakirja, eikä sillä ole oikeudellisesti sitovaa asemaa. Se on tarkoitettu hyödylliseksi resurssiksi poliittisille päättäjille, lainvalvontaviranomaisille ja muille sidosryhmille, jotka osallistuvat Schengen-alueen sujuvan ja tehokkaan toiminnan varmistamiseen. Lisäksi sen tarkoituksena on tukea mahdollisia korjaavia toimia, joita toteutetaan arviointiryhmien jatkossa esittämien suositusten johdosta. Asiakirja on osa neuvoston asetuksen (EU) 2022/922 25 artiklassa tarkoitettua vuosittaista kertomusta.

KANSALLINEN SCHENGEN-ALUEEN HALLINNOINTI

1. Kansalliset strategiat

Euroopan yhdenmukaisen rajaturvallisuuden täytäntöönpano

Yhdenmukaisen rajaturvallisuuden kansallinen hallinnointi

- Valmiussuunnitelma sisältää yksityiskohtaiset menettelyt erilaisia mahdollisia kriisiskenaarioita varten, ja siinä määritellään selvästi kaikkien asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten (mukaan lukien Poliisi, Tulli, Puolustusvoimat ja maahanmuuttoviranomaiset) sekä paikallisten sidosryhmien (kuten kuntien ja kansalaisjärjestöjen) tehtävät ja vastuut. Näitä suunnitelmia täydennetään edelleen menettelyillä, joilla haetaan EU:n tukea ja sisällytetään se kokonaisuuteen. Valmiussuunnittelukehykselle tehtiin useita testejä, joihin osallistuivat kaikki kansalliset viranomaiset, joilla on vastuita kriisitilanteissa. [*Suomi, 2023*]
- Pitkän aikavälin kansallisen kehitysstrategian ja sisäistä turvallisuutta koskevan lyhyen aikavälin hallitusohjelman painopisteitä ovat EU:n ja Schengenin sääntösten täytäntöönpano sekä kansainvälisen lainvalvontayhteistyön kehittäminen. Ohjelma kattaa myös Schengenin arviointisuositukset. Niiden tehokas täytäntöönpano ja käyttöönotto varmistetaan jokavuotisilla analyyseilla ja raporteilla. Tämä kansallinen strateginen rakenne, jossa EU:n painopisteet yhdistetään kansallisiin strategioihin, helpottaa EU:n ja Schengenin sääntösten tehokasta, järjestelmällistä täytäntöönpanoa (resursointia) ja käyttöönottoa. [*Kroatia, 2024*]
- Kansallisia toimia Schengen-sääntöjen täytäntöönpanemiseksi vuosina 2021–2027 ohjaa kattava strateginen asiakirja. Se on linjassa Schengen-yhteistyön parantamiseen tähtäävien eurooppalaisten standardien kanssa. Viranomaiset, kuten useat ministeriöiden osastot, ovat keskeisessä roolissa tässä kansallisessa Schengen-alueen hallinnointikonseptissa. Tärkein väline näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Schengen-kehityksen eri osa-alueilla on vuoden 2023 Schengenin täytäntöönpanosuunnitelma. Edistyksen arvioinnista, konseptin päivittämisestä ja hallitukselle raportoisesta joka toinen vuosi vastaa sisäministeriö. Menestyksen mittaamiseen käytetään indikaattoreita ja määräaikoja, joiden avulla konseptista tehdään yhdenmukainen Tšekin eurooppalaisten rajavalvontatavoitteiden kanssa. [*Tšekki, 2024*]

Laadunvalvontamekanismi

- Sisäministeriö on perustanut ulkorajojen kansallisen arviointimekanismin, joka perustuu eurooppalaisiin ja kansallisiin laadunvalvontamekanismeihin. Se kokoaa yhteen Schengenin arviointimekanismin, Frontexin toteuttaman haavoittuvuusarvioinnin ja kansallisten arviointikäytien suositukset. Viimeksi mainittuun sisältyy Schengenin

tietojärjestelmään / SIRENE-järjestelmään ja poliisiyhteistyöhön liittyvien kysymysten arviointi. [Itävalta, 2020]

- Kansallisen tason ja EU-tason rajaturvallisuuden ylläpitämiseen olisi järjestelmällisesti sovellettava eurooppalaista laadunvalvontamekanismia, joka kattaa Euroopan yhdenmetyt rajaturvallisuuden koko soveltamisalan. Pysyvään kansalliseen laadunvalvontamekanismiin kuuluu Frontexin Schengen-arvioijien kurseilla koulutettujen kansallisten arvioijien luettelo. [Yhdennetyt rajaturvallisuuden kansallisten strategioiden temaattinen arviointi, 2020]

Viranomaisten välinen yhteistyö

- Viranomaisten toiminnan tiivistä ja tehokasta virallista koordinaointia sekä keskus-, alue- ja paikallistason kansallisten viranomaisten välistä yhteistyötä pidetään olennaisen tärkeinä yhdenmetyt rajaturvallisuuden järjestelmien tehokkaan toiminnan kannalta. Asianomaisten kolmansien maiden aluevesille ja maarajoille sijoitetut rajavartiolaitokset huolehtivat jatkuvasta yhteisestä meri- ja ilmapartioinnista jäsenvaltion aluksilta ja lentokoneista käsin. Partiointia tuetaan sähköisillä välineillä, kuten ulkorajojen yhdenmetyllä valvontajärjestelmällä (SIVE). [Yhdennetyt rajaturvallisuuden kansallisten strategioiden temaattinen arviointi, 2020]
- Tiedustelutietojen jakaminen virastojen välillä saman foorumin kautta auttaa muodostamaan yhteisen jäsenmetyt kuvan, joka parantaa tietojen jakamisen laatua ja tukee tärkeimpiä sidosryhmiä niiden institutionaalisen tehtävän suorittamisessa, ja samalla vältetään toimien päällekkäisyydet. [Viro, 2023]
- Yhteisessä tutkintasolussa on mukana muita kansallisia lainvalvontaviranomaisia ja viisi muuta EU:n jäsenvaltiota, joihin muuttovirta vaikuttaa, sekä Europol ja Frontex. Tämä mahdollisti tehokkaan ja nopean tietojen vaihtamisen ja sen ansiosta nopean reagoinnin sekä tehokkaiden toimenpiteiden toteuttamisen muuttovirran hidastamiseksi ja ihmisalakuljettajiin kohdistuvien toimien toteuttamiseksi. Rikostiedustelu ja julkisiin lähteisiin perustuva tiedonkeruu ja keskittyminen tähän soluun sekä henkilöiden ristiintarkastus teki yhteisestä tutkintasolusta ulkorajan operatiivisen keskuksen, joka tukee ilmiön yleistä hallintaa. [Liettua, 2023]

2. Kansalliset valmiudet

Koulutus

Yhteistyö CEPOLin kanssa

- Koordinoitu ja aktiivinen osallistuminen EU:n lainvalvontakoulutukseen on olennainen osa virastojen välistä yhteistyötä Poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen pysyvässä hallintorakenteessa. Koulutustarpeista keskustellaan säännöllisesti kansallisen Poliisiammattikorkeakoulun lisäksi jatkuvassa yhteistyössä Rajavartiolaitoksen ja

Tullin oppilaitosten kanssa. CEPOL-kursseille osallistujia on paljon, ja CEPOLin LEED-verkko-oppimisolun käyttämättömyys on myönnetty suurelle määrälle lainvalvonnasta vastaavia virkamiehiä. CEPOLin koulutukset sisältyvät kansallisiin Poliisiin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen vuotuisiin koulutussuunnitelmiin, ja käytettävissä olevat CEPOL-koulutuspaikat jaetaan kansallisen Poliisiammattikorkeakoulun koordinoimana lainvalvontaviranomaisten kesken niiden tarpeiden ja osaamisen perusteella. Lisäksi CEPOL-koulutusmahdollisuuksia koskevat tiedot ovat helposti saatavilla Poliisiin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen intranetissä. [Suomi, 2023]

Palauttamiset

- Sopimus lentoyhtiön kanssa siitä, että ilma-aluksia ja simulaattoreita käytetään säännöllisesti saattajien reservin kouluttamiseen palauttamisoperaatioita varten sekä operatiivisesta näkökulmasta että myös sellaisten hätätilanteiden simuloimiseksi, joita voisi tapahtua palauttamisoperaatioiden aikana, kuten tulipalot. [Suomi, 2023]

SIRENE-toimisto

- Keskusrikospoliisin SIRENE-toimisto on luonut kansallisen verkkokoulutuksen, jossa käsitellään uudistettua Schengenin tietojärjestelmää. Kurssi sisältää teoreettista aineistoa ja tietämystä koskevia testejä. Verkkokoulutuspaketti on poliiseille, rajavartijoille ja tullivirkailijoille pakollinen, ja kurssin suorittamista valvotaan ja seurataan. [Suomi, 2023]
- SIRENE-toimiston tiloihin on perustettu uusimman kehityksen mukainen koulutuskeskus, joka tarjoaa kattavat käytännön koulutusmahdollisuudet kaikkien kansallisten lainvalvontaviranomaisten loppukäyttäjille. Koulutustoimintaan kuuluu käytännön harjoituksia tietokonekokeissa, käytettävissä on Schengenin tietojärjestelmän etäopetukseen liittyviä verkko-oppimisolustoja, kuten poliisin intranet ja CEPOL-kurssit. Poliisiakatemia tekee säännöllisesti yhteistyötä poliisin, paikallisten yliopistojen ja kansalaisjärjestöjen asiaankuuluvien osastojen kanssa varmistaakseen, että koulutusohjelmaa päivitetään säännöllisesti myös kansainväliseen poliisiyhteistyöhön ja Schengeniin liittyvien asioiden osalta. Poliisin intranetin verkkokirjastoja kautta on saatavilla kattava käsikirja, joka sisältää kaikki asiaankuuluvat tiedot Schengenin tietojärjestelmästä, sormenjälkien automaattisesta tunnistusjärjestelmästä ja SIRENE-asioista kunkin toimivaltaisen kansallisen viranomaisen ja poliisiyksikön osalta. [Kypros, 2023]
- Kansalliseen tietojärjestelmään tallennetaan tietoja ja asiakirjoja palautettavista kolmansien maiden kansalaisista, ja näin saadaan kokonaiskuva heidän tilanteestaan. Saatuaan muiden jäsenvaltioiden SIRENE-toimistoilta kansallisista kuulutuksista R-A-lomakkeita SIRENE-toimisto vastaa palauttamista koskevien kansallisten kuulutusten muuntamisesta maahantulon ja oleskelun epäämistä koskeviksi kuulutuksiksi suoraan maahanmuuttoviranomaisten järjestelmissä. Rajavartijat voivat suorittaa saman menettelyn, kun palauttamista koskevan kuulutuksen kohteena oleva henkilö on poistumassa EU:n alueelta. [Viro, 2023]

- **Kansallinen SIRENE-toimisto on toteuttanut erinomaisia koulutustoimia SIS-järjestelmään liittyvistä aiheista. SIS-järjestelmän kansallista tunnettuutta ja käyttöä lisätään koulutusmateriaalilla, kuten julisteilla, käsikirjoilla ja podcasteilla. Kouluttajia voi tilata pitämään koulutustilaisuuksia, ja materiaalia on jaettu asiaankuuluville kansallisille viranomaisille. [Tšekki, 2024]**

Yhteinen koulutus muiden jäsenvaltioiden kanssa

- Jäsenvaltio on ottanut käyttöön yhteiset koulutukset naapurimaidensa poliisiviranomaisten kanssa parantaakseen yhteistyötä raja-alueilla. Yhteiset koulutukset ja muu lainvalvontatoiminta ulkomaisten vastapuolten kanssa perustuvat esimerkiksi kahdenvälisen yhteistyökomitean työhön. Myös poliisi- ja tulliyhteistyökeskus järjestää yhteisiä koulutustilaisuuksia. [Saksa, 2020; Espanja, 2022]

Tietosuoja

- Kotimaasta konsuliedustustoihin lähetetyille henkilöstölle järjestetään pitkälle kehitettyä tietosuojakoulutusta yhteistyössä ulkoasiainministeriön tietosuojavastaavan ja tietosuojaviranomaisen kanssa. [Tšekki, 2019]
- Käytössä on kansallisen Schengenin tietojärjestelmän rekisterinpitäjän laaja-alainen koulutuskonsepti. Erityisesti on huomattava, että uusille henkilöstön jäsenille on laadittu kattava koulutusstrategia ja heille tarjotaan verkko-opiskelumoduuleja. [Alankomaat, 2021]
- Tietosuojavastaava järjestää kansallisen Schengenin tietojärjestelmän ja SIRENE-toimiston henkilöstölle ja loppukäyttäjille kattavaa koulutusta, joka liittyy Schengenin tietojärjestelmän tietosuojavaatimuksiin, erityisesti tiedotustoitimien osalta. [Italia, 2021]
- Ulkoministeriö antaa henkilöstölle koulutusta ja tiedottaa viisumin myöntämismenettelyyn ja viisumitietojärjestelmään liittyvistä tietosuojavaatimuksista, ja tietosuojavastaava osallistuu siihen aktiivisesti. Tämä on tarkoitettu loppukäyttäjille, erityisesti konsulihenkilöstölle ennen heidän lähettämistään suurlähetystöihin tai konsulaatteihin. [Kreikka, 2021]
- **Ulkoministeriön tietosuojavastaava on asettanut kaikkien viisumitietojärjestelmän loppukäyttäjien saataville henkilötietojen käsittelyä ja tietosuoja koskevan käsikirjan. Opas on tiivis ja käyttäjäystävällinen. [Tšekki, 2024]**
- **Henkilöstölle annetaan laajojen tietojärjestelmien tietosuojasta koulutusta, johon kuuluu säännöllistä verkko- ja lähiopetusta. Lisäksi tarjolla on kouluttajakoulutusta. Näin pyritään lisäämään koulutusten tavoitavuutta ja edistämään tietosuojakulttuuria. Koulutusten järjestämisessä ja toteuttamisessa keskeinen rooli on eri viranomaisten tietosuojavastaavilla. [Puola, 2024]**

Verkkokoulutus

- **Kaikilla rajanylityspaikoilla tarjotaan säännöllistä koulutusta, jolla varmistetaan rajavartijoiden jatkuva oppiminen ja ajantasaiset tiedot rajatarkastusmenettelyistä. Verkkokoulutus koostuu päivittäisistä testeistä, jotka rajavartijoiden tulee suorittaa työpäivänsä aikana. Työvuorossa olevat rajavartijat vastaavat kymmeneen monivalintakysymykseen, jotka valikoituvat sattumanvaraisesti 200 kysymyksen joukosta. Joukossa on myös oikeusperustaa, laitteiden käsittelyä ja tietosuojaa koskevia kysymyksiä. Tulokset käy läpi vuoropäällikkö. Jos rajavartijoiden tiedoissa on tiettyyn aihealueeseen liittyviä aukkoja, aiheesta järjestetään kerran kuukaudessa pidettävä kohdennettu koulutus. [Unkari, 2024]**

Perusoikeudet

- **Kansallisilla viranomaisilla on käytössään rajavartijoiden päivityskoulutukseen tarkoitettuja verkkotyökaluja. Koulutustarjontaan kuuluu sekä pakollisia että valinnaisia kursseja. Niiden täydennykseksi on kehitetty päivityskoulutukseen käytettävä verkkoalusta, jolla keskitytään yksinomaan perusoikeuksiin rajavalvonnassa ja palauttamisissa. Alustan sisältö perustuu Frontexin perusoikeuskouluttajille vuonna 2019 laatimaan kurssimateriaaliin. Alusta on julkisesti saatavilla, selkeästi jäsenelty ja käyttäjäystävällinen, ja siinä käsitellään perusoikeusnormien ja -takeiden soveltamista rajavalvontaskenaarioissa. [Kroatia, 2024]**

Laitteet

Mobiililaitteet

- **Käyttöön on otettu mobiililaitteita, jotta partioivilla poliiseilla on pääsy asiaankuuluviin tietokantoihin mobiilisovelluksen kautta. Käyttäjäystävällisillä ja tehokkailla mobiililaitteilla voidaan lukea ajoneuvojen rekisterikilvet sekä henkilötodistusten koneluettava alue (MRZ). Niissä on myös kasvojentunnistusvalmiudet (eli ne voivat lähettää valokuvia keskustietokantaan kasvontunnistusta varten). [Unkari, 2019]**
- **Kaikille poliiseille, joilla on asianmukainen profiili, on annettu älypuhelimet, joissa on suojattu viestintäsovellus ja joiden avulla pääsee kansainvälisiin ja kansallisiin tietokantoihin. Kansalliset poliisivoimat käyttävät mobiiliratkaisua toimiston ulkopuolella työskentelyyn. Mobiililaitteiden (tablettien, älypuhelimien ja kannettavien tietokoneiden) avulla jokainen poliisi voi tehdä hakuja kansainvälisistä ja kansallisista tietokannoista (esimerkiksi henkilötodistusten, rekisterikilpien ja biometrinen tunnistusten tietokannoista). Älypuhelimella skannattavat kohteet, kuten rekisterikilvet, tarkastetaan välittömästi keskustietokannasta. [Alankomaat, 2021]**

Maahantuloedellytysten tarkistamiseen käytettävät asiakirjat

- Kansainvälisen lentoaseman ensimmäisen linjan rajavartijoilla on käytössään lomake, jonka kysymysten perusteella voidaan määrittää, täyttääkö matkustaja useimmat Schengenin rajasäännösten 6 artiklan 1 kohdassa määritellyistä maahantuloedellytyksistä. Lomake helpottaa kolmansien maiden kansalaisten maahantuloedellytysten tarkistamista, parantaa rajapoliisien ja matkustajien välistä viestintää sekä auttaa mahdollisten kielimuurien ylittämisessä. Lomake on saatavilla 28 kielellä, jotka vastaavat lentoaseman kansainvälisen liikenteen kieliä (muun muassa kiina, korea, venäjä, ukraina ja albania). Lomaketta käytetään apuna maahantuloedellytysten tarkastamisessa, jos matkustajien ja rajavartijoiden viestinnässä on esteitä. Kolmansien maiden kansalaiset voivat täyttää lomakkeen lyhyessä ajassa, eikä se vaikuta odotusaikoihin rajoilla. [Unkari, 2024]

3. Laajat tietojärjestelmät

Kansalliset sovellukset

Kuulutukset ja kyselyt

- Jos SIRENE-toimisto luo, päivittää tai poistaa kuulutuksen kansallista sovellusta käyttäen, kuulutuksen tehnyt / pyynnön esittänyt viranomaisella saa siitä automaattisen sähköposti-ilmoituksen. Tämä yksinkertaistaa menettelyä, vähentää työmäärää ja parantaa tietojenvaihtoa eri viranomaisten välillä. [Unkari, 2019]
- Jäsenvaltio saa kaikkien kolmansista maista tulevien lentojen matkustajatiedot, rajavalvonnan kohdentamiskeskus kokoaa ne ja tiedot käsitellään automaattisesti kansallisen matkustajien ennakkotietojärjestelmän (API) kautta. API-järjestelmä koostuu kansallisista tietokannoista, seurantalueteloista, riskianalyyysiin perustuvista profiileista, Schengenin tietojärjestelmästä sekä varastettuja ja kadonneita matkustusasiakirjoja koskevasta SLTD-tietokannasta. Vastaavuuden löytyessä toimijoilla on pääsy useisiin tietokantoihin ja ne voivat käyttää kansallista sovellusta tarkistaakseen vastaavuuden ja saadakseen lisätietoja kuulutuksesta (valokuvat, sormenjäljet, lisätietoja toteutettavasta toimesta jne.). Osumatuloksessa näkyvät tunnisteet ”pyynnön syy” ja ”toteutettava toimi”. Epäillyn ja lennon tiedot lähetetään asianomaiselle lentoasemalle tai merisatamalle, joka vastaa epäillyn kiinniotosta. [Alankomaat, 2021]
- Ampuma-aseiden omistajien lisäksi myös maahantuojien ja kauppiaiden on rekisteröitävä kaikki maahantuodut ampuma-aseet poliisin rekisteriin, ja heille tehdään samat automaattiset kyselyt. Elokuusta 2022 lähtien on ollut pakollista ladata ampuma-aseista kuvat, joissa näkyvät kaikki saatavilla olevat merkinnät ja sarjanumerot. Näin varmistetaan, että valokuvat voidaan liittää kuulutuksiin, jos ase tallennetaan Schengenin tietojärjestelmään. [Liettua, 2023]

- **(Maan) kansalaisia koskevia kansallisia kuulutuksia varten on kehitetty käyttäjäystävällinen, pitkälle automatisoitu kuulutusten luomisprosessi. Prosessiin kuuluu kansallisten rekisteritietojen, myös valokuvien, automaattinen tuonti. Tiedot siirretään välittömästi suoraan Schengenin tietojärjestelmässä luotaviin kuulutuksiin. [Kroatia, 2024]**
- **Kansallisella tulliviranomaisella on käytössään automaattinen kyselyjärjestelmä, jossa ajoneuvon tulli-ilmoituksia verrataan Schengenin tietojärjestelmään ajoneuvon valmistenumeron perusteella. [Kroatia, 2024]**
- **Aiemmin luotujen, henkilöitä koskevien kuulutusten ennakoiva päivittäminen henkilötodistuksen tai -asiakirjan kuvauksella lisää todennäköisyyttä, että kuulutus voidaan onnistuneesti löytää hakemalla. [Kroatia, 2024]**

Osumista ilmoittaminen

- Käytössä on useita käytäntöjä sen varmistamiseksi, että osumasta ilmoitetaan automaattisesti SIRENE-toimistolle. Esimerkiksi:
 - Osuman tiedot näkyvät toisen linjan virkamiehen näytöillä heti, kun se on rekisteröity ensimmäisessä linjassa. Myös SIRENE-toimiston rajavartijat saavat tiedon osumista rajavartijoiden sovelluksesta. [Puola, 2015]
 - SIRENE-toimisto saa automaattisen sähköposti-ilmoituksen, kun kansallinen tieliikenneviranomainen saa osuman. Näin SIRENE-toimija voi tarkistaa osuman ja ottaa yhteyttä viranomaiseen, jos viranomainen ei ole tehnyt tässä aloitetta. [Luxemburg, 2016]
 - Rajasovelluksessa on suora chat-toiminto, jolla saa yhteyden asian käsittelijään SIRENE-toimistossa. Tämä mahdollistaa välittömän suoran yhteyden SIRENE-toimistoon, jos sisäinen osuailmoituslomake on lähetetty. [Kroatia, 2018]
- Lentoasemalla rajavartijat ovat yhteistyössä tullivirkailijoiden kanssa ottaneet käyttöön tehokkaan seurantamenettelyn salaista tarkkailua koskeviin kuulutuksiin saatuja osumia varten. Kun rajavartijat huomaavat, että matkustajasta on tehty Schengenin tietojärjestelmässä salaista tarkkailua koskeva pyyntö, he ilmoittavat tästä huomaamattomasti tullivirkailijoille. [Ranska, 2021]
- Kansallisessa sovelluksessa on loppukäyttäjille tarkoitettu Schengenin tietojärjestelmän kuulutusten osumien raportointilomake, jossa on esitetyt malli ja johon sovellus hakee kuulutuksesta kaikki saatavilla olevat tiedot. Loppukäyttäjät täyttävät osumaa koskevat kentät ja lähettävät ne suoraan SIRENE-toimistolle. Vastaanotettu sähköpostiviesti sisältää html-muodon, joka voidaan muuntaa suoraan SIRENE-lomakkeeksi. Kyselyn tarkastuskysymykset on esitetyt osumien ilmoituslomakkeeseen. Näin varmistetaan erittäin hyvä tietojen laatu ja osumien reaaliaikainen raportointi. [Liettua, 2023]
- Käytössä on tehokas menettely, jolla ilmoitetaan, että henkilö, josta on tehty palauttamispäätös ja palauttamista koskeva kuulutus, on poistunut Schengen-alueelta. Tällöin osuman saanut rajavartioviranomainen kirjaa poistumisen suoraan

Maahanmuuttoviraston käyttämään sovellukseen. SIRENE-toimisto poistaa palauttamista koskevan kuulutuksen ja tekee maahantulon epäämistä koskevan kuulutuksen virka-ajan ulkopuolella, kun tiedot poistumisesta saadaan toisesta Schengen-jäsenvaltiosta tai kansallisesta suurlähetystöstä tai konsulaatista. Pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen tapauksessa myös pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen suorittaneet paikalliset poliisiyksiköt kirjaavat sen suoraan järjestelmään. Tällaisella menettelyllä varmistetaan palauttamispolitiikan tehokas hallinnointi kansallisella tasolla ja varmistetaan myös, että maahantulon epäämistä koskeva kuulutus tehdään Schengenin tietojärjestelmään viipymättä silloin, kun palauttamispäätökseen liittyy maahantulokielto. [*Suomi, 2023*]

- **Automatisoitua, käyttäjäystävällistä viestintää osumista käytetään tietyillä rajanylityspaikoilla ensimmäisen ja toisen linjan välillä. Jos osuma tulee, ensimmäisen linjan virkamies voi lähettää osumatiedot ensimmäiseltä linjalta suoraan toiselle linjalle. Tällöin toisella linjalla näkyy punainen ilmoitus. Jos kyseessä on henkilön salaista tarkkailua koskeva osuma, ensimmäinen linja kerää huomaamattomasti saatavilla olevat tiedot ja liittää mukaan myös kuvakaappaukset passista, henkilökortista tai ajoneuvon rekisteröintitodistuksesta. Tiedot lähetetään automaattisesti toiselle linjalle. Lisäksi osumasta luodaan ilmoituslomake, joka lähetetään SIRENE-toimistolle. [*Unkari, 2024*]**
- **Kun SIRENE-asianhallintajärjestelmään saapuu ulkomaista Schengenin tietojärjestelmän kuulutusta koskeva kansallinen osumalomake, järjestelmä siirtää englanniksi olevat tiedot automaattisesti SIRENE G-, H- tai R -lomakkeeseen kuulutuksen luokasta riippuen. Vain muutamat tiedot on syötettävä manuaalisesti ennen lomakkeen lähettämistä muille SIRENE-toimistoille. Kun SIRENE-toimisto saa palauttamista koskevasta kansallisesta kuulutuksesta SIRENE R-A -lomakkeen, lomake siirretään automaattisesti hallintajärjestelmästä raja- ja ulkomaalaispoliisiviranomaisten käyttämään tietokantaan. Tämän jälkeen kuulutus muunnetaan automaattisesti tarvittavaan muotoon tai poistetaan, jos palauttamispäätökseen ei liity maahantulokieltoa. Samaa menettelyä sovelletaan saatuihin R-B- tai R-E-lomakkeisiin. Osumalomakkeet ja kuulutukset käsitellään ripeästi. Jos osuma saadaan kadonnutta henkilöä koskevasta kansallisesta kuulutuksesta, kansallisessa osumalomakkeessa on pakollinen kenttä, joka koskee suostumuksen antamista sijaintitietojen jakamiseen katoamisilmoituksen tekijän kanssa. [*Slovakia, 2024*]**

Kuulutusten luominen

- SIRENE-työnkulkuun luotiin varoitusviesti viranomaisten muistuttamiseksi siitä, että SIS-järjestelmään tehtävää kuulutusta luotaessa on lisättävä käytettävissä olevat biometriset tunnisteet. [*Alankomaat, 2021*]

- Tietojen laatu ja automatisoinnin taso ovat korkeat kahdessa etsintäkuulutettujen henkilöiden rekisterin prosessissa. Kun tehdään kuulutus kansalaisesta, rekisteri tarkistaa ensin automaattisesti, onko henkilön nimellä rekisteröity kansallisiin tietokantoihin ajoneuvo tai ampuma-ase, ja tarjoaa loppukäyttäjälle automaattisesti mahdollisuuden lisätä esine kuulutukseen, mikä loppukäyttäjän on vahvistettava. Kun tehdään kuulutus asukkaasta, rekisteri esitäyttää ja tuo kuulutukseen aakkosnumeeriset tiedot (henkilöasiakirjatiedot mukaan lukien) kansallisista rekistereistä (henkilöasiakirjan valokuvaa ei ladata automaattisesti, vaan se lisätään manuaalisesti, jos se on saatavilla). Luodessaan kansalliseen sovellukseen palauttamista koskevan kuulutuksen henkilöstä, jonka henkilötiedot ovat kansallisissa rekistereissä, kansallinen sovellus tuo myös kuulutuksessa olevat aakkosnumeeriset ja biometriset tiedot (myös henkilöllisyystodistuksen jäljennöksen, jos se on saatavilla). [*Liettua, 2023*]
- **Kuulutusten tietoihin käytetään automaattista esitäyttöä. Kun määräysten rekisteröintijärjestelmään kirjataan maan asukasta koskeva kuulutus, rekisteri esitäyttää ja tuo kuulutukseen aakkosnumeeriset tiedot ja henkilön valokuvan asiaankuuluvasta kansallisesta rekisteristä.** [*Unkari, 2024*]

Tietojenvaihto

- **Kun kadonnutta henkilöä koskeva kansallinen kuulutus tallennetaan Schengenin tietojärjestelmään, kansallinen SIRENE-toimisto saa automaattisesti luodun C-lomakkeen. Lomake sisältää kaikki olennaiset lisätiedot, ja kansallinen SIRENE-toimisto voi välittää sen suoraan muille SIRENE-toimistoille. C-lomakkeiden automaattinen luominen 32 artiklan mukaisia kuulutuksia varten mahdollistaa tietojen nopean toimittamisen muiden jäsenvaltioiden avustamiseksi kiireellisissä tapauksissa.** [*Irlanti, 2024*]

Kansalliset Schengenin tietojärjestelmät, viisumitietojärjestelmät ja tietojärjestelmät

- Turvallisuuskeskus seuraa koko poliisiverkon turvallisuutta käyttäjätasolla ja havaitsee poikkeamat, jotka voivat viitata mahdollisiin hyökkäyksiin. Kun turvallisuuskeskus havaitsee epäilyttävää käyttöä, operaatiokeskuksen on tarkastettava mahdollinen poikkeama. Kyselyjä tekevien loppukäyttäjien ”epätyypillisen käyttäytymisen” aktiivisen seurannan avulla keskuksat voivat havaita merkkejä Schengenin tietojärjestelmän epäasianmukaisesta käytöstä sekä estää mahdolliset tietoturvariskit. [*Alankomaat, 2021*]
- Kiireellisiin hakemuksiin (esim. jos hakijan on matkustettava hyvin pian hakemuksen jättämisen jälkeen – tällainen tilanne voi olla esim. lähiomaisen joutuminen sairaalahoitoon) tehdään kansallisessa tietoteknisessä viisumijärjestelmässä pysyvä

merkintä. Kiireelliset hakemukset on siksi helppo tunnistaa ja niiden käsittely voidaan helposti priorisoida. [Malta, 2022]

- Tietotekniikkavirasto eu-LISAn tuottamat kuukausittaiset tietojen laatua koskevat raportit vastaanottaa kansallinen Schengenin tietojärjestelmästä vastaava virasto. Sen jälkeen ne esisuodatetaan niin, että ne sisältävät ainoastaan kuulutukset, jotka SIRENE-toimiston on tarkastettava ja/tai toimitettava kyseisen kuulutuksen luoneelle loppukäyttäjälle. Mahdollisten virheiden kaksivaiheisella tarkistuksella varmistetaan pitkälti viranomaisten Schengenin tietojärjestelmään tallentamien tietojen hyvä laatu. [Liettua, 2023]
- Schengenin tietojärjestelmän kansallisessa sovelluksessa näkyy helposti havaittavasti tekstit ”Välitön raportointi” ja ”Väärinkäytetty henkilöllisyys”, jotka on sijoitettu kuulutuksen yläosaan ja korostettu punaisilla kirjaimilla. Tällaisen tietojen näyttämisen ansiosta loppukäyttäjä saa välittömästi tietää, miten kiireellinen, monimutkainen tai arkaluonteinen kuulutus on. [Kypros, 2023]
- Viisumihakemusten käsittelyn tietotekninen infrastruktuuri helpottaa merkittävästi viisumihakemusten jättämistä ja käsittelyä suojatusti, mikä rajoittaa riippuvuutta ulkoisesta palveluntarjoajasta järjestelmien hallinnoinnissa ja valvonnassa. Ulkoministeriön verkkosivuilla on sähköinen viisumihakemuslomake, jota käytetään noin 80 prosentissa viisumihakemuksista, sekä opas, jossa on usealla kielellä hyödylliset selitykset eri kenttiin lisättävistä tiedoista. Prosessin päätteeksi on mahdollista laatia tarvittavien liiteasiakirjojen tarkistuslista hakemuksen jättämispaikan ja matkan tarkoituksen mukaan. Ulkoiselle palveluntarjoajalle on myös kehitetty tietojen tallennusjärjestelmä, jonka avulla hakemukset rekisteröidään ja yhdistetään biometrisiin tietoihin ja skannattuihin asiakirjoihin, ja se on kokonaisuudessaan kansallisten viranomaisten hallinnassa. Lisäksi hakemusten käsittelyn ja päätöksenteon keskeisimmässä tietojärjestelmässä on helppokäyttöinen ja käyttäjäystävällinen käyttöliittymä, jonka avulla päätöksentekijät voivat ottaa tiettyä hakemusta koskevissa asioissa helposti yhteyttä konsulaatteihin, ulkoisiin palveluntarjoajiin, rajavartiijoihin ja Poliisiin. VIS Mail -järjestelmä on integroitu järjestelmään käyttäjäystävällisellä tavalla, ja järjestelmässä on erilaisia analyysi- ja tilastotyökaluja. Järjestelmän lokinhallinta- ja valvontatoiminto ilmoittaa ministeriön tukiryhmälle tietoja käsittelevien käyttäjien epätavallisista toimista. [Suomi, 2023]
- **Kolmansien maiden kansalaisten valokuvien ottamisessa ulkomaalaisrekisteriä varten käytetään standardoitua menettelyä (ICAOn standardeja). Näin saadaan laadukkaita valokuvia ja helpotetaan sellaisten henkilöiden tunnistamista, joista on tehty palauttamista koskeva kansallinen kuulutus tai maahan tulon epäämistä koskeva kuulutus.** [Unkari, 2024]
- **Automaattisia sormenjälkitarkastuksia tehdään henkilöllisyyden selvittämiseksi ja osumien vahvistamiseksi, mutta myös rikos- ja maahanmuuttoriskianalyysien perusteella.** [Unkari, 2024]

- **Datakeskusten toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi on luotu hyvin suunniteltu ja dokumentoitu prosessi. Kehitys-, esituotanto- ja tuotantoympäristöt ovat rakenteeltaan identtisiä, ja pääkeskuksen lisäksi on olemassa eri paikassa sijaitseva, hyvin suojattu varakeskus (maantieteellinen varajärjestelmä). Keskeytymätöntä tehonsyöttöä, varmuuskopioista palauttamista ja automaattista varajärjestelmään vaihtamista pääasiallisen datakeskuksen ja varakeskuksen välillä testataan säännöllisesti. Tietoturva-asiakirjat tarkistetaan ja päivitetään säännöllisesti, ja sisäisiä tarkastuksia tehdään säännöllisin väliajoin. [Slovakia, 2024]**
- **SIRENE-toimiston asianhallintajärjestelmään sisältyy luotettava tilastoraporttityökalu, joka mahdollistaa yksityiskohtaisten raporttien laatimisen kunkin poliisiaseman ja rajanylityspaikan osalta sisäisten osumailmoituslomakkeiden perusteella. Tilastoja voidaan suodattaa eri parametrien, kuten rikkomustyyppin, perusteella. Näin voidaan helpommin seurata Schengenin tietojärjestelmän käyttöä koko maassa ja raportoida siitä eu-LISAlle. [Kroatia, 2024]**
- **Tilanteissa, joissa Schengenin tietojärjestelmään ei ole suoraa pääsyä, loppukäyttäjät voivat olla yhteydessä tekniseen keskusviranomaiseen faksilla tai sähköpostitse hallitakseen kuulutuksia verkkoviestintäkanavan kautta hätätilavaiheessa. Vähimmäiskriteerit ja mallit tätä prosessia varten vahvistetaan selkeissä kansallisissa menettelyissä. Näin varmistetaan, että kaikki Schengenin tietojärjestelmän toiminnot ovat loppukäyttäjien käytettävissä keskeytyksettä. [Puola, 2024]**

Kansalliseen Schengenin tietojärjestelmään (N.SIS) liittyvät tietosuojavaatimukset

- N.SIS-järjestelmää hallinnoivat viranomaiset hyväksyvät muilla kuin jäsenvaltioiden kielillä tehdyt rekisteröityjen oikeuksia koskevat pyynnöt. [Liettua, 2018]
- N.SIS-rekisterinpitäjän tietosuojavastaava on laatinut kattavat tietoturvaloukkauksista ilmoittamista koskevat toimintaperiaatteet, joihin sisältyvät menettelyt, välineet ja ohjeet henkilöstölle. [Saksa, 2020; Norja, 2022]
- Henkilötietojen suojaan koskevan valvonnan rakenne on hajautettu siten, että kaikissa poliisiyksiköissä on henkilötietojen suojaan liittyvistä kysymyksistä vastaavat yhteyshenkilöt, kun taas yleisestä valvonnasta vastaa kaksi tietosuojavastaavaa. [Alankomaat, 2021]
- Tietosuojavastaava vastaa haavoittuvuuksien hallinnasta, haavoittuvuuksien arviointitoiminnan koordinoinnista sekä riskien arvioinnista ja tarkastuksista: hän tekee ennakoivaa yhteistyötä rekisterinpitäjän kanssa esimerkiksi hankkeessa sellaisen kyberturvallisuuden toimintakeskuksen toteuttamiseksi, joka mahdollistaa nopean ja tehokkaan häiriönhallinnan. [Italia, 2021]

- Poliisihallituksen suorittama käyttövaltuuksien hallinta estää luvattoman pääsyn henkilötietoihin. Käyttäjän esihenkilö valvoo ja arvioi alaistensa käyttövaltuuksien asianmukaisuuden vuosittain ja käynnistää sisäisen menettelyn niiden päivittämiseksi tarvittaessa sekä tilanteissa, joissa virka tai tehtävät muuttuvat. Asiasta vastaavan järjestelmäkoordinaattorin on tarkistettava vuosittain, että sidosryhmille ja ulkopuolisille henkilöille annetut käyttöoikeudet ovat asianmukaiset ja ajan tasalla. [Suomi, 2023]
- **Uusi tietoturvatieto- ja tapahtumanhallintaväline (SIEM) on otettu käyttöön lokianalyysityökaluna, joka parantaa merkittävästi poikkeamien ja Schengenin tietojärjestelmän mahdollisen väärinkäytön havaitsemista. Tämä vähentää järjestelmän haavoittuvuutta.** [Ruotsi, 2022]
- **Lentoasemapoliisi antaa ennakoivasti tietoa rekisteröityjen oikeuksista asettamalla matkustajien saataville linkin poliisin tietosuojaportaaliin. QR-koodit portaaliin ovat näkyvästi esillä rajanylityspaikkojen ensimmäisellä ja toisella linjalla.** [Unkari, 2024]

Viisumien myöntämismenettelyyn / viisumitietojärjestelmään liittyvät tietosuojavaatimukset

- N.VIS-rekisterinpitäjä valvoo konsulaatteja ja ulkoista palveluntarjoajaa laajasti, myös tietoturva- ja tietosuojakysymyksissä. N.VIS-rekisterinpitäjä on viime vuosina erityisesti suorittanut useita sisäisiä tarkastuksia. [Espanja, 2017; Italia, 2021]
- Ulkoasiain-, eurooppa- ja yhteistyöministeriön tietosuojavastaava on mukana ministeriön viisuminmyöntämismenettelyn tarkastuksissa ja on yleisesti ottaen vahvasti mukana myös monissa viisuminmyöntämismenettelyn tietosuoja- ja tietosuojanäkökohdissa. [Espanja, 2022]
- Automaattinen ohjelmistotyökalu valvoo lokitiedostoja kattavasti lokitiedostojen häiriöiden havaitsemiseksi. [Tanska, 2022; Ruotsi, 2022]
- Ulkoministeriön tietojärjestelmässä käyttöön otettu tietoturvatieto- ja tapahtumanhallintaratkaisu (SIEM) on suunniteltu sisältämään lukuisia ennalta määritettyjä sääntöjä, jotka laukaisevat hälytyksiä ja ilmoittavat sähköpostilla ministeriön VISA-tukiryhmälle, jos keskusviisumitietojärjestelmässä (C-VIS) tietoja käsittelevät käyttäjät toteuttavat epätavallisia toimia. Koska VISA-järjestelmä (kansallinen keskitetty hakemusten käsittelyjärjestelmä, jota käytetään hakemusten tarkasteluun ja päätöksentekoon) kirjaa kaikkien pääsyoikeudet saaneiden loppukäyttäjäviranomaisten kaiken VISA- ja C-VIS-järjestelmässä suorittaman tietojen käsittelyn, lokien valvonta kattaa myös kaikki kyseiset viranomaiset. Ministeriön tietosuojatiimillä on vakiintunut menettely tietoturvaloukkausten arvioimiseksi ja tarvittavien lisätoimien toteuttamiseksi, ja siihen kuuluu myös tietosuojaviranomaiselle ilmoittamisen määräaika. [Suomi, 2023]

SIRENE-toimisto

SIRENE-menettelyt

- Syyttäjänvirastolla on päivystyksikkö, joka on ympärivuorokautisesti SIRENE-toimiston käytettävissä. [*Tanska, 2017*]
- SIRENE-henkilöstö osallistuu paikan päällä toteutettaviin toimiin laajamittaisissa poliisioperaatioissa. [*Sveitsi, 2018*]
- Käytössä on väline, jonka avulla sormenjäljet voidaan siirtää Schengenin tietojärjestelmästä kansalliseen sormenjälkien automaattiseen tunnistusjärjestelmään SIRENE-työnkulkujärjestelmän kautta. Välineen avulla saadaan automaattisesti tieto siitä, tuottiko haku osuman. Tämä prosessi käynnistetään vasta, kun tapaustiedosto on luotu SIRENE-työnkulkujärjestelmään. Lainsäädännön mukaisesti prosessi ei edellytä SIS-sormenjälkien tallentamista kansalliseen AFIS-järjestelmään. [*Irlanti, 2021*]
- Kaikilla poliisin sisäiseen suojattuun verkkoon liittyvillä viranomaisilla on omat viralliset sähköpostitilinsä, joita käytetään tietojen vaihtamiseen. Kaikki poliisin ilmoitukset häiriöistä ovat kaikkien niiden toimistojen nähtävissä, joilla on erityinen sähköpostitili, mukaan lukien SIRENE-virkamiehet, jotka hakevat käytettävissä olevista tietokannoista, myös SIS-järjestelmästä, ennakoivasti tietoja ilmoitettuihin häiriöihin liittyvistä EU:n ja kolmansien maiden kansalaisista. Näiden kyselyjen tuloksena SIRENE-toimisto ottaa välittömästi yhteyttä tapauksesta vastaavaan poliisiasemaan (joka on ilmoittanut häiriöstä) ja pyytää lisätoimia kuulutuksen kohteen osalta, jos osuma on positiivinen. SIRENE-toimiston kehittämällä ennakoivalla lähestymistavalla varmistetaan, että SIS-järjestelmään kohdistuvissa kyselyissä osumat eivät jää huomaamatta. [*Kypros, 2023*]

SIRENE-työnkulkujärjestelmä

- Jos asianhallintasovelluksissa saadaan osuma kuulutukseen, joka sisältää peitenimiä, väärinkäytettyjä henkilöllisyyksiä ja/tai linkkejä, näistä tiedoista ilmoitetaan ponnahdusikkunassa. Tämä ilmoitus ratkaisee tehokkaasti yhden kyselyratkaisujen yleisimmistä ongelmista eri jäsenvaltioissa: nämä tiedot on vaikea tehdä näkyviksi loppukäyttäjälle. [*Unkari, 2019*]
- SIRENE-työnkulkujärjestelmä tarkastaa automaattisesti kaikki kaikista kansainvälisistä kanavista tulevat viestit (myös SIRENE-lomakkeet) ennalta määriteltyjen avainsanojen perusteella. Lomakkeisiin sisältyvät henkilötiedot tarkastetaan automaattisesti verkkoon liitetyistä tietokannoista. Tällaisen seulonnan myönteiset tulokset merkitään ”kuumiksi osumiksi” sen ilmaisemiseksi, että kyseiset lomakkeet olisi käsiteltävä ensisijaisesti. Tämän ratkaisun ansiosta SIRENE-toimisto voi käsitellä saapuvat pyynnöt tehokkaasti ja ruuhkautumatta. [*Liechtenstein, 2021*]

- Henkilöitä koskevat saapuvat A- ja M-lomakkeet (joita käytetään tietojen vaihtamiseen eurooppalaisista pidätysmääräyksistä ja luovutuspyynnöistä sekä erilaisista lisätiedoista, jos niistä ilmoittamista varten ei ole säädetty menettelyä) käsitellään automaattisesti SIRENE-asianhallintajärjestelmässä, joka siirtää terrorismiin liittyviä kuulutuksia koskevat saapuvat lomakkeet automaattisesti Tanskan turvallisuus- ja tiedustelupalveluun. [*Tanska, 2022*]
- Virkamiesten luomat SIRENE-lomakkeet esitätetään kuulutuksen tiedoilla, ja niihin voi lisätä ennalta määriteltyjä tekstejä yhdellä napsautuksella. Ennalta määritellyt tekstit on räätälöity kutakin lomaketta ja kuulutustyyppiä varten. [*Slovakia, 2019*]
- SIRENE-asianhallintajärjestelmä on IT-sovellus, joka käsittelee kaikki viestit pitkälle automatisoidusti: saapuvat SIRENE-lomakkeet rekisteröidään automaattisesti olemassa oleviin tapauksiin ja osoitetaan toimivaltaiselle käsittelijälle, ja saapuvat A-lomakkeet käsitellään automaattisesti, ja niitä verrataan kansallisiin tietokantoihin avainsanojen perusteella. Tässä prosessissa kaikki näihin avainsanoihin liittyvät saapuvat A-lomakkeet voidaan lähettää automaattisesti kerran päivässä yhtenä eränä asianomaisille osastoille ja yksiköille. A-lomakkeet osoitetaan toimijalle manuaalista käsittelyä varten vain, jos niissä on vastaavuuksia. Poliisin selaimen/rekistereiden loppukäyttäjät lähettävät erityiset kansalliset osumia sisältävät lomakkeet automaattisesti Schengenin tietojärjestelmän esikatseluikkunasta ja vastaanottavat ne maahanmuuttoalan yhteyshenkilön saapuvien viestien postilaatikkoon, minkä jälkeen ne muunnetaan SIRENE-osumailmoituslomakkeiksi. Nämä prosessit helpottavat merkittävästi SIRENE-toimiston tehtävien suorittamista ja tukevat nopeaa ja tehokasta lisätietojen ja lomakkeiden vaihtoa. [*Liettua, 2023*]

4. Perusoikeusnäkökohdat

Pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen valvonta

- Asianmukainen valvonta varmistetaan kansallisen takaajan täydellä riippumattomuudella, sen toiminnan laajuudella, palautettavien saattajille annettavalla perusoikeuksia (myös haavoittuvassa asemassa olevien henkilöryhmien oikeuksia) ja palauttamiskiellon periaatetta koskevalla koulutuksella sekä koko alueella toimivalla, pakkotoimin tapahtuvaan palauttamiseen koulutettujen valvojien alueellisella verkostolla. [*Italia, 2021*]
- Verkossa julkaistaan säännöllisesti pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen seurantakertomuksia, myös englanniksi, osana oikeusasiamiehen vuotuista yleiskertomusta. Niillä varmistetaan maastapoistamisprosessin vieläkin tarkempi valvonta ja lisätään sen avoimuutta sekä parannetaan pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen seurantamekanismin tehokkuutta entisestään. [*Tšekki, 2019*]

- **Rajavartiolaitoksen esikunnalla on nimetty ihmisoikeusneuvonantaja, joka valtavirtaistaa ja tukee perusoikeuksien mukaisia rajavalvontakäytäntöjä. Myös rajavartiolaitoksen alueosastoilla on tällaiset nimetyt ihmisoikeusneuvonantajat, jotka osallistuvat perusoikeuskoulutuksen järjestämiseen alueellisella ja paikallisella tasolla. [Puola, 2024]**

5. Tietosuojan valvonta

- Valtion tietosuojaviranomainen järjestää Schengenin tietojärjestelmän ja viisumitietojärjestelmän valvonnan liiketoimintaprosessimallin ja merkintätavan BPMN:n (Business Process Model and Notation) avulla. Se on graafinen esitys liiketoimintaprosessien määrittelemisestä liiketoimintaprosessimallissa. BPMN:n avulla työntekijät ovat selvillä vastuistaan kussakin vaiheessa ja koko valvontaprosessista. [Latvia, 2023]

ULKOINEN ULOTTUVUUS

Yhteistyö kolmansien maiden kanssa

Yhteyshenkilöt

- Kansainvälisen yhteystoimiston intranetistä on suora pääsy sormenjälkitietojen tietokantaan, jonka avulla virkamiehet voivat tehdä kyselyjä kansalliseen AFIS-järjestelmään kuulutukseen liitetyllä NIST-tiedostolla, jolloin kaikki osumat voidaan hakea muutamassa minuutissa. Kun automaattisessa haussa saadaan osuma, sen tarkistaa myös sormenjälkiasiantuntija. Tämän toiminnon avulla kansallisiin tietokantoihin voidaan tehdä kyselyjä aakkosnumeeristen parametrien lisäksi myös biometrisillä parametreilla, mikä lisää henkilön tunnistamisen tarkkuutta. [Liettua, 2023]
- **Ensisijaisiin kolmansiin maihin lähetetään viisumineuvoja tai yhteyshenkilöitä, joiden tehtävänä on havaita mahdollinen laitton muuttoliike Schengen-alueelle ja kerätä tiedustelutietoa uusista tavoista tai suuntauksista. Kun viisumiviranomaiset havaitsevat väärennetyn asiakirjan tai henkilöllisyyden, Schengen-viisumi evätään. Lisäksi kolmannen maan kansalaiselle määrätään maahantulokielto, jotta hän ei yrittäisi päästä alueelle toisen jäsenvaltion kautta. Näiden virkamiesten keräämät tiedustelutiedot jaetaan säännöllisesti asiaankuuluvien viranomaisten kanssa koordinoituissa kokouksissa, joilla parannetaan valmiuksia ulkorajoilla ja palauttamismenettelyjä varten. Tiedustelutietoja käytetään apuna kansallisten ja alueellisten suunnitelmien laatimisessa, jotta voidaan toteuttaa kohdennettuja toimia laitonta muuttoliikettä edistäviä tahoja vastaan. Kyseisissä operaatioissa tunnistetut laittomat muuttajat ohjataan asianmukaisten palauttamisprosessien piiriin.** [Unkari, 2024]
- Yhteyshenkilöille on annettu suora pääsy keskitetyn yhteyspisteen hallinnoimaan asianhallintajärjestelmään, mikä mahdollistaa reaaliaikaisten tietojen hakemisen kansallisista ja kansainvälisistä tietokannoista. Tämä parantaa päätöksentekoa, tukee rajat ylittäviä tutkimuksia ja tehostaa toimintaa kansainvälisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Lisäksi keskitetyn yhteyspisteen suorittamalla valvonnalla varmistetaan, että yhteyshenkilöiden ja lainvalvontaviranomaisten välinen viestintä on koordinoitua, avointa ja turvallista.

Kansainvälinen yhteistyö

- Monenkeskinen yhteistyö ja kahdenväliset sopimukset useiden kolmansien maiden kanssa mahdollistavat merivalvontaa ja rajanylityspaikoilla tehtäviä lauttatarkastuksia koskevien tietojen sekä muiden rajoihin liittyvien tietojen reaaliaikaisen vaihdon. Viranomaiset tukevat aktiivisesti kolmansien maiden kansallisten rajavalvontavalmiuksien kehittämistä lahjoittamalla niille kalustoa. [Italia, 2021]

- Kansalliset viranomaiset ovat ottaneet käyttöön alueellisen rajavartioinnin käsitteen hallinnoidakseen muuttovirtoja ja torjuakseen Schengen-alueen ulkopuolelta lähtöisin olevaa rajat ylittävää rikollisuutta. Alueellisen rajavalvonnan yhteydessä muun muassa lähetetään yhteyshenkilöitä kolmansista maista jäsenvaltion alueellisiin koordinoitikeskuksiin ja päinvastoin, millä pyritään edistämään suoraa yhteistyötä ja tietojenvaihtoa. Kolmansien maiden aluevesille ja maarajoille on lähetetty rajavalvontayksiköitä, millä varmistetaan jatkuva yhteinen meri- ja ilmapartiointi. Alueellista rajavartiointijärjestelmää täydentää etsintä- ja pelastusmekanismi, johon kuuluu kansallisen etsintä- ja pelastusviranomaisen koordinoimia aluksia. [*Espanja, 2022*]
- **Vuonna 2006 alkaneessa Safe Tourist Destination -hankkeessa maahan saapuu ulkomaalaisia poliiseja ja muihin maihin lähetetään paikallisia poliiseja. Näin voidaan paremmin palvella maassa vierailevia matkailijoita ja ulkomailta matkustavia kansalaisia. Hankkeeseen osallistuvien poliisiorganisaatioiden määrä on lisääntynyt jatkuvasti, ja vuonna 2023 hankkeeseen osallistui 24 organisaatiota 21 maasta. Ulkomaalaiset poliisit toimivat sovituin valtuuksin ja tarjoavat palveluja matkailijoiden omalla kielellä, mikä madaltaa näiden kynnystä pyytää apua poliisilta. Vierailevat poliisit käyttävät kansallisia virkapukujaan, ja heidän läsnäolonsa ehkäisee osaltaan rikoksia ja parantaa turvallisuutta.** [*Kroatia, 2024*]
- Naapurina olevien kolmansien maiden kanssa on sovittu järjestelyistä, joissa kyseisille rajoille lähetetään vierailevia virkamiehiä tukemaan valvontaa ja muita tarkastustoimia, kuten rajatarkastuksia. Tämä lisää reagointivalmiuksia ja tietojenvaihtoa. Eräällä naapurialueella kumppanina olevan kolmannen maan rajapoliisit partioivat päivittäin yhteistyössä paikallisten rajapoliisien kanssa, jotta voidaan ehkäistä laitonta muuttoliikettä ja tunnistaa laittoman maahantulon järjestäjät. Toisen kumppanimaan kanssa tehdyn kahdenvälisen sopimuksen mukaisesti tietyillä rajanylityspaikoilla työskentelee virkamies, jonka tehtävänä on avustaa tarkastuksissa ja helpottaa viestintää matkustajien kanssa. [*Unkari, 2024*]
- Tuomioistuimet ja syyttäjänvirastot luovat etsintäkuulutettuja henkilöitä koskevat kuulutukset ja niihin liittyvät eurooppalaiset pidätysmääräykset sekä puolaksi että englanniksi. Englanninkielisen version liittäminen kuulutukseen nopeuttaa kansanvälisiin osumiin liittyviä menettelyjä muissa jäsenvaltioissa. [*Puola, 2024*]

Viisumipolitiikka

Ulkoinen palveluntarjoaja

- **Ulkoisille palveluntarjoajille määrätään taloudellisia seuraamuksia sopimusrikkomuksista, ja niiden työtä seurataan tehostetusti. Tämä on tehokas tapa varmistaa, että ulkoinen palveluntarjoaja noudattaa sopimuksen ehtoja, ja parantaa sen toimintaa.** [*Itävalta, 2022*]

ULKORAJOJEN VALVONTA

Kansallinen ja eurooppalainen tilannetietoisuus- ja varhaisvaroitusjärjestelmä

Yhteistyö (tilannetietoisuus)

- Kahden naapurijäsenvaltion kansallisten koordinoitikeskusten välinen koordinointi mahdollistaa yhteisen tilannekuvan, tehokkaan tietojenvaihdon, paremman tilannetietoisuuden yhteisillä rajoilla sekä paremman toimintavalmiuden, sillä nämä kaksi maata jakavat myös tiedot niiden henkilöstön ja kaluston sijoittelusta. [*Portugali/Espanja, 2017*]
- Kansallisella koordinoitikeskuksella on suora pääsy kansallisiin tietokantoihin (muihinkin kuin pelkästään rajavalvonnassa käytettäviin tietokantoihin), mikä antaa sille mahdollisuuden ylläpitää kattavaa kansallista tilannekuvaa ja varmistaa sidosryhmiensä parempi tilannetietoisuus kansallisella ja Euroopan tasolla. [*Suomi, 2023*]
- Kansallinen koordinoitikeskus on ottanut käyttöön menettelyn Eurosurin fuusiopalvelujen aktivointia koskevien pyyntöjen tarkastelemiseksi alue- ja paikallistasolla. Menettelyllä todennetaan kunkin Eurosurin fuusiopalvelujen aktivointia koskevan pyynnön lainmukaisuus ja merkityksellisyys ennen niiden toimittamista Frontexille. Sillä varmistetaan, että Frontexille lähetetään vain merkitykselliset ja kustannustehokkaat Eurosurin fuusiopalveluja koskevat pyynnöt palvelujen käyttämiseksi operatiivisissa toimissa. [*Suomi, 2023*]
- **EMPACT-kehykseen kuuluvan operatiivisen toimintasuunnitelman kohteena ovat synteettisten huumausaineiden ja uusien psykoaktiivisten aineiden tuotantoon, kauppaan ja jakeluun osallistuvat rikollisverkostot, ja sen ”moottorina” toimii keskusrikospoliisin huumausaineyksikön johtaja. Hänelle on tarjolla melko ainutlaatuista operatiivista tukea. Lisäksi hän tunnistaa ja hyödyntää tehokkaasti erilaisia taloudellisia mahdollisuuksia. Toimintaa tukee sisäministeriön eurooppalaisten hankkeiden toteutuksesta vastaava keskus, jonka prioriteetteihin hanke kuuluu. Keskus avustaa hallinnollisissa tehtävissä ja osallistuu huumausainekaupan torjuntaa koskeviin toimiin.** [*Puola, 2024*]
- **Rajavartio- ja tulliviranomaiset tekevät rajanylityspaikoilla tiivistä yhteistyötä tarkastusten tehostamiseksi ja prosessin sujuvuuden varmistamiseksi. Tämä tapahtuu yhdenmetyt digitaalisen rajamenettelyn kautta. Kerätyt tiedot ja ensimmäisen linjan tarkastustulokset, kuten SIS-tiedot, siirretään rajavartijoilta suoraan tullille, joka jatkaa tarkastuksia esitäytetyin tiedoin.** [*Puola, 2024*]

Riskianalyysi

Maarajat

- **Rajavalvontalaitoksen kansallinen riskianalyysijärjestelmä on tehokas, ja toimiva virastojen välinen yhteistyö tukee sitä. Rajavalvontalaitos tuottaa kaksi kertaa vuodessa tullin ja poliisin kanssa yhteisiä riskianalyysituotteita. Euroopan yhdenmetyksen rajaturvallisuuden täytäntöönpanoon osallistuvien kansallisten viranomaisten säännöllinen ja järjestelmällinen tietojenvaihto, jonka tuloksena saadaan yhteisiä riskianalyysituotteita, takaa kattavan kansallisen tilannetietoisuuden ja tukee riittäviä reagoitivalmiuksia. Lisäksi rajaturvallisuuden ylläpitämiseen osallistuville viranomaisille järjestetään yhteisiä koulutuksia, yhteisoperaatioita ja räätälöityjä toimia. [Liettua, 2023]**
- **Hyödynnetään sovellusta, jolla voidaan tunnistaa tiettyä riskiprofiilia vastaavat henkilöt ja/tai ajoneuvot, osana rajapoliisin kansallista riskianalyysijärjestelmää. Kansalliseen rajaturvallisuuden tietojärjestelmään integroitu sovellus on kaikkien rajavalvontaan osallistuvien poliisien käytössä kaikilla rajanylityspaikoilla. Sovelluksella varmistetaan riskianalyysiprofiilien tehokas käyttö kaikilla organisaatiotasolla ja parannetaan rajavalvonnan laatua. Rajapoliisi on kehittänyt automaattisen riski-indikaattorisovelluksen suuririskisten henkilöiden tai ajoneuvojen tunnistamiseksi ja integroinut sen rajaturvallisuuden tietojärjestelmään. Kun indikaattorit on aktivoitu, mahdolliset rikoksenteekijät tunnistetaan automaattisesti rajatarkastusten aikana. Indikaattorit yhdistetään automaattisesti riskiprofiileihin, ja rajavartijan näytöllä näkyy keltainen hälytysilmoitus, jossa on linkki profiiliin. Hälytysilmoituksessa annetaan kohdennetut ohjeet henkilön tilan selvittämiseksi. Rajavartijat voivat aktivoida nämä indikaattorit tietyillä rajanylityspaikoilla ja tiettyinä aikoina. [Kroatia, 2024]**

Rajatarkastukset

Ilmarajat

- **Erityinen kuuden rajavartijan yksikkö valvoo yksityisliikennettä ja harrasteilmailua, myös kevyitä ilma-aluksia ja helikoptereita. Yksiköllä on oikeus käyttää sotilastutkan reaaliaikaista reittiseurantaa ja lentotietoja. Yksikkö saa kaikki lentosuunnitelmat ja analysoi ne. Jos lähtö- tai saapumislentoasema ei ole rajanylityspaikka, sinne hälytetään poliisiyksikkö. Viranomaiset määräävät sakkoja luvattomista laskeutumisista lentopaikoille, joita ei ole tarkoitettu rajanylityspaikoiksi. Poikkeavia lentoreittejä koskevia riskinarviointeja tehdään säännöllisesti. [Belgia, 2020]**
- **Ensimmäisen ja toisen linjan välinen viestintä lentoaseman rajanylityspaikoilla kansallisen sovelluksen kautta on hyvin automatisoitua ja käyttäjäystävällistä. Jos osuma löytyy, ensimmäisen linjan virkamies voi kirjoittaa kommentteja siihen tarkoitettuun kenttään, ja osumatiedot ja kommenttiviesti lähetetään kansallisen**

sovelluksen kautta ensimmäiseltä linjalta toiselle linjalle. Jos automaattiporteista saadaan osuma salaista tarkkailua koskevasta kuulutuksesta, automaattiportin käyttäjä voi myös lisätä osumaan kommentin. Se välitetään heti toiselle linjalle, joka kerää saatavilla olevat lisätiedot ja lähettää osumalomakkeen SIRENE-toimistolle. Näin voidaan suorittaa tarkastus ilman yhteydenottoa kuulutuksen kohteeseen ja samalla kerätä tarvittavat tiedot. [Liettua, 2023]

- Matkustajatietoyksikkö vastaa kaikkien maassa tällä hetkellä liikennöivien lentojen matkustajien tietojen keräämisestä ja käsittelystä. Sen tehtävänä on tiedottaa (24/7) toimivaltaisille lainvalvontaviranomaisille tarpeesta tutkia saapuvat ja lähtevät matkustajat sen jälkeen, kun heidän tietojaan on automaattisesti verrattu asiaankuuluviin tietokantoihin (kuten Schengenin tietojärjestelmä tai I-24/7) tai yhteistyössä ja/tai näiden viranomaisten pyynnöstä mallinnettuihin abstrakteihin profiileihin. Koska yksikkö saa tiedusteluja kaikilta lainvalvontaviranomaisilta, sillä on ainutlaatuiset mahdollisuudet huomata päällekkäisiä rikostutkintoja ja kiinnostavia kohteita sekä ilmoittaa asiasta asianomaisille viranomaisille. Keskeisessä asemassa yksikön tehtävien ja tietojenvaihdon onnistumisessa on kansainvälisten parhaiden käytäntöjen mukaisesti perustettu ja hyvin kehitetty asianhallintajärjestelmä, jolla käsitellään viestintää muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten ja matkustajatietoyksiköiden kanssa. Toimissa otetaan asianmukaisesti huomioon tietosuojaa ja menettelyjä koskevat vaatimukset, jotka on vahvistettu asiaa koskevassa EU:n ja kansallisessa lainsäädännössä. Yksikkö järjestää ennakoivasti tiedotuskampanjoita tarjoamistaan valmiuksista. Sillä on korkealaatuiset tekniset ja henkilöstöön liittyvät valmiudet. [Latvia, 2023]

Maarajat

- **Maarajojen tarkastuspisteitä lähestyvien ajoneuvojen tiedot (myös esinelajennukset) esitarkastetaan automaattisesti Schengenin tietojärjestelmästä automaattisen rekisterikilven tunnistuksen avulla.** [Kroatia, 2024]

Rajojen valvonta

- Rajavartiolaitos käyttää miehittämättömiä ilma-aluksia (UAV) valvonta- ja interventiototeutuksissa. Kaikki maaulkorajoista vastaavat alueelliset yksiköt ovat yhteydessä UAV-järjestelmään. Se koostuu kolmesta alustasta (miehittämättömät moottoroidut minilennokit), maa-asemasta (jossa on kauko-ohjaus, näytöt ja antenni) ja muista tukilaitteista. Lennokeissa on päivä- ja pimeänäkökamerat, ja yksi lennokki on aina käyttövalmiina. Kameroiden korkealaatuista kuvaa toimitetaan reaaliaikaisesti joko maa-asemalle tai muille verkkoon liitettyille vastaanottajille. UAV-järjestelmän avulla voidaan parantaa rajojen valvontavalmiuksia ja tilannetietoisuutta sekä helpottaa reagoitua. Havaituista lentävistä esineistä ilmoitetaan nopeasti alueelliselle koordinoitikeskukselle, joka ryhtyy tarvittaviin interventio toimiin. [Puola, 2019]

- **Valtaosalle maaukorajasta on asennettu sähköinen raja-aitajärjestelmä, johon kuuluu suuri määrä päivä-, yö- ja lämpökameroita, liiketunnistimia ja seismisiä ilmaisimia. Aluekeskukset seuraavat järjestelmää ja välittävät automaattisesti syntyvät hälytykset paikallisiin koordinoitikeskuksiin partioiden lähettämistä varten. Näin voidaan tehokkaasti havaita luvattomat rajanylitykset, valvoa rajaa reaaliaikaisesti ja lyhentää partioiden vasteaikoja. [Puola, 2024]**
- **Kansallinen rajavartiolaitos käyttää operatiivisten toimien suunnitteluun, koordinointiin ja raportointiin yhtä, kaiken kattavaa tietojärjestelmää, mikä parantaa ulkorajavalvonnan yleistä tehokkuutta. Järjestelmässä on useita moduuleja, joissa käyttäjä voi tallentaa ja jakaa tietoja tapahtumista, tarkastella tapahtumia kartalla, suunnitella partioita ja työaikatauluja, nähdä operatiivisten yksiköiden sijainnin reaaliajassa tai lähettää raportteja. [Puola, 2024]**

Rajojen valvonnan kansallinen tietokanta

- **Kansallisen rajojen valvonnan toimintamalli perustuu kattavaan ja tehokkaaseen kansalliseen tietokantaan, johon on yhdistetty kaikki asiaankuuluvat operatiivisten ja taktisten tehtävien tukemiseen tarvittavat toiminnot. Tämä järjestelmä kattaa kaikki rajojen valvonnan operatiivisen syklin osat: se tukee tiedonkeruuta, ja sen avulla raportoidaan toimien taktisista ja toiminnallisista tuloksista, suunnitellaan vuoroja, johdetaan ja koordinoidaan partioita, suunnitellaan tehokasta reagointia kentällä ja varmistetaan johdonmukainen tilannetietoisuus. Ohjelmisto tarjoaa kaikille lainvalvojille yhden palvelualustan, jolla varmistetaan resurssien tehokas käyttö hätätilanteissa ja tilannekuvan muodostamisen hyödyt määrätyillä vastuualueilla. Ohjelmisto on yhdistetty partion kentällä käyttämän liikkuvan IT-ympäristön toimintoihin. Järjestelmän kattavan ja johdonmukaisen suunnittelun ansiosta sitä voidaan käyttää paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla. [Viro, 2023]**

PALAUTTAMINEN

Kansallisen palauttamisjärjestelmän tehokkuus

Palauttamismenettelyt

- Palauttamis-, maastapoistamis- ja maahantulokieltopäätökset tehdään yhdessä vaiheessa, mikä vähentää hallinnollista taakkaa. Samalla palautettavien henkilöiden prosessuaalisia oikeuksia kunnioitetaan kaikilta osin. [*Itävalta, 2015*]
- Käytössä on menettely, jossa ilmoitetaan aikomuksesta määrätä maahantulokielto, kun maastalähtötarkastuksessa havaitaan laiton oleskelu. Näin kolmannen maan kansalaisella on mahdollisuus vastustaa päätöstä, ja viranomaiset voivat määrätä maahantulokiellon kolmannen maan kansalaisen oikeuksia kunnioittaen mutta tämän maastapoistumista keskeyttämättä. [*Alankomaat, 2021*]
- **Kansalliset viranomaiset ovat laatineet tiedotteen uudelleenkotouttamiseen käytettävissä olevasta avusta. Kolmansien maiden kansalaiset allekirjoittavat tiedotteen luettuana sen, ja se tallennetaan heidän asiakirjoihinsa. Tämä helpottaa viestintää säilöönottokeskusten paluuneuvojen kanssa.** [*Kroatia, 2024*]
- **Muiden jäsenvaltioiden tekemät palauttamispäätökset tunnustetaan vastavuoroisesti. Jos löydetään kolmannen maan kansalainen, jolla ei ole oleskeluoikeutta mutta jolla on toisen EU-maan tekemä palauttamispäätös, kansalliset viranomaiset tunnustavat tämän päätöksen ja panevat sen viipymättä täytäntöön. Viranomaiset eivät tee uutta palauttamispäätöstä tai ota yhteyttä päätöksen antaneeseen maahan vaan poistavat henkilön maasta ja palauttavat hänet palauttamisen kohdemaahan. Perustelluissa tapauksissa palauttamista voi edeltää päivitetyn arvioinnin tekeminen.** [*Tšekki, 2024*]

Pakkotoimin tapahtuvaa palauttamista koskeva menettely

- Käytössä on menettelyt, joiden avulla viranomaiset voivat antaa nopean päätöksen maastapoistamisprosessin aikana jätetystä myöhemmästä turvapaikkahakemuksesta, jotta vältetään kolmannen maan kansalaisen maastapoistamisen lykkääntyminen tai viivästyminen mutta varmistetaan samalla palauttamiskiellon periaatteen tehokas noudattaminen. [*Alankomaat, 2015*]

Vapaaehtoinen paluu

- Vapaaehtoinen paluu on kansallisten viranomaisten ensisijainen tavoite koko palauttamisprosessin ajan. Kolmansien maiden kansalaisia kannustetaan ennakoivasti vapaaehtoiseen paluuseen menettelyn kaikissa vaiheissa, erityisesti säilöönottokeskuksissa. Säilöönottokeskusten katsotaan edistävän vapaaehtoista paluuta, ja samalla kun asiakasvastaavat ja viranomaiset huolehtivat asiakkaan asianmukaisesta majoituksesta ja tuesta, he kannustavat aktiivisesti kolmansien maiden kansalaisia lähtemään maasta vapaaehtoisesti. [*Alankomaat, 2021*]

- Palautettavien henkilöiden kanssa ollaan tekemisissä jo varhaisessa vaiheessa vapaaehtoista paluuta/poistumista edistettäessä, ja palautettavalla on mahdollisuus osallistua vapaaehtoisen paluun järjestelmään missä tahansa palauttamisprosessin vaiheessa. Näin edistetään ja lisätään vapaaehtoisen paluun ja uudelleenkotouttamisen käyttöä EU:n yhteisen palauttamisjärjestelmän olennaisena osana vapaaehtoista paluuta ja uudelleenkotouttamista koskevan EU:n strategian mukaisesti. [*Luxemburg, 2016; Tanska, 2022*]

Tietojärjestelmä

- Frontexin mallin (RECAMAS) mukaisesti kehitetty kansallinen palauttamistapausten tietotekninen hallintajärjestelmä tarjoaa palauttamisasiota käsitteleville viranomaisille tehokkaan ja yhdenmetyän välineen, joka edistää palauttamistapausten tehokasta hallinnointia. [*Italia, 2021; Viro, 2023*]
- Kansallinen maahanmuuttoasioiden hallintajärjestelmä on liitetty Frontex Application for Return -sovelluksen tilauslentomoduuliin, mikä antaa kansallisille viranomaisille suoran yhteyden kaikkiin Frontexin tuella järjestettyihin tilauslento-operaatioihin sekä tehostaa palauttamisoperaatioiden järjestämistä ja niihin osallistumista. [*Itävalta, 2020*]

Säilöönnotto maastapoistamista varten

Säilöönottokeskukset

- Ulkomaalaisille tarkoitettujen rekisteröintitilojen lastenhuone tarjoaa lapsille sopivan ja virikkeellisen ympäristön. Pitkät aukioloajat ja esteetön saavutettavuus, sosiaalityöntekijän läsnäolo sekä tarjolla olevien pelien ja toimintojen suuri määrä tekevät tilasta lapsille houkuttelevan. [*Liettua, 2018*]
- Perhekeskukset ja kohdennetut psykiatriset yksiköt pystyvät vastaamaan haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden erityistarpeisiin. Perhekeskuksen rakenne, toiminta ja henkilöstön sitoutuminen mahdollistavat mahdollisimman normaalin perhe-elämän ja tarjoavat perheille ja ilman huoltajaa oleville alaikäisille asianmukaisen ja virikkeellisen ympäristön. Psykiatrisissa yksiköissä tehdään tiivistä yhteistyötä asianomaisten kumppanien välillä, jotta voidaan vastata psykologisista ongelmista kärsivien, haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden tarpeisiin palauttamisprosessin aikana sekä parantaa palauttamismenettelyjen tehokkuutta. [*Alankomaat, 2021*]
- Kehitetyt käytännöt, henkilöstön koulutus sekä sovellettava toimintamalli ja järjestelyt ovat lapsen edun periaatteen mukaisia ja auttavat lieventämään alaikäisten stressiä ja traumoja palauttamisprosessissa. [*Norja, 2022*]
- Vastaanottokeskuksissa on mielenterveyspalveluja, joilla tarjotaan kolmansien maiden kansalaisille apua mielenterveysongelmissa, kuten traumaperäisessä stressihäiriössä, ehkäistään itsemurhia ja tuetaan heidän sopeutumistaan. Psykologit tekevät kaikille uusille tulokkaille alustavan arvioinnin ja kertovat heille mahdollisuuksista hakea

psykologista tukea keskuksessa. Näin psykologiset ongelmat voidaan tunnistaa varhaisessa vaiheessa, mikä voi taata toimivan lähestymistavan tällaisiin tapauksiin ja niiden käsittelyyn. Mielenterveyspalvelut ovat käytettävissä virka-aikana maanantaista perjantaihin sen jälkeen, kun on tehty ajanvaraus puhelimitse tai hakemuslomakkeella. Tällä tavoin voidaan luoda avoin ja turvallinen ympäristö erityisesti ihmiskaupan uhreille ja muille haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille. [Liettua, 2023]

- **Säilöönottopaikkana toimii vastaanottokeskus, jossa on tilavia ulkoilualueita, kuten oma ulkoleikkipaikka pikkulapsille ja virkistyskäyttöön tarkoitettuja nurmialueita aikuisille. Tämä luo miellyttävän tunnelman ja antaa ihmisille omaa tilaa, mikä vähentää konfliktiriskiä ja lievittää ahtautta.** [Kroatia, 2024]
- **Säilöönottokeskuksen koulutusyksikön henkilöstö koostuu 11 työntekijästä, jotka järjestävät monenlaista opetustoimintaa, sosiaalista toimintaa, kulttuuritoimintaa (kulttuurisidonnaiset seikat huomioon ottaen) ja urheilutoimintaa sekä tapahtumia. Henkilöstö on säilöön otettujen henkilöiden käytettävissä 12 tuntia päivässä, ja työntekijät tekevät töitä siviilivaatteissa. Osa henkilöstöstä on taustaltaan opetus- ja psykologian alan ammattilaisia, ja he osallistuvat aktiivisesti konfliktien ehkäisyyn keskuksessa.** [Puola, 2024]
- **Säilöönottokeskukset tarjoavat säilöön otetuille henkilöille heidän tarpeidensa mukaista kattavaa sairaanhoitoa. Jos hoitoa ei voida antaa paikan päällä, säilöön otetut henkilöt viedään nopeasti ulkopuolisiin erikoissairaaloihin. Hoitojen kustannukset kattaa rajavartiolaitos. Jos säilöön otetuilla henkilöillä on vakavia terveysongelmia, heidät vapautetaan ja siirretään erikoistuneisiin hoitolaitoksiin.** [Puola, 2024]
- **Säilöönottokeskuksessa on erillinen vauvanhoituhuone, jossa äidit voivat hoitaa vastasyntyneitä lapsiaan yksityisessä, erillisessä tilassa joka päivä mihin tahansa vuorokaudenaikaan. Huone on kalustettu asianmukaisesti, ja siellä on pikkulasten hoitoon tarvittavat välineet. Säilöönottokeskuksessa on myös tilava, hyvin varustettu lastenhoitotila, jossa on tarjolla laaja valikoima eri-ikäisille sopivia aktiviteetteja, leluja ja pelejä. Säilöön otettujen aikuisten lapset voivat käydä leikkihuoneessa vanhempiensa luvalla. Jos on kyse hyvin pienistä lapsista, toinen vanhemmista voi olla mukana valvomassa, jotta varmistetaan turvallinen, tukeva ympäristö kaikille.** [Tšekki, 2024]
- **Säilöönottokeskuksessa on otettu käyttöön erilaisia visuaalisia apuvälineitä, kuten karttatauluja, opasteita, sääntötauluja ja julisteita, jotka on suunniteltu lapsiystävällisiksi ja saavutettaviksi. Materiaaleissa käytetään kuvakirjoitusta, ja ne asetetaan lapsille sopivalle korkeudelle. Ne ovat ulkoasultaan sellaisia, että niiden sisältö on helposti alaikäisten ymmärrettävissä. Lisäksi Frontexin lapsille suunnatun Toolbox for Children -aineistopakettin materiaalit ovat laajasti saatavilla, ja niitä on tarjolla monella eri kielellä.** [Tšekki, 2024]

SISÄRAJAT

Rajat ylittävä yhteistyö sisäraja-alueilla

Operatiivinen yhteistyö naapurijäsenvaltioiden kanssa

- Junissa toimii naapurimaiden kanssa yhteisiä kolmenvälisiä partioita. [*Itävalta, 2015*]
- Jäsenvaltiot laativat yhteisen rikosanalyysiraportin kahdesti vuodessa ja operatiivisen rikosanalyysiraportin kahden viikon välein. Lisäksi yhdessä jäsenvaltiossa tehdyistä rikoksista laaditaan päivittäinen tilanneselostus, joka jaetaan kumppanijäsenvaltioiden kanssa. [*Liechtenstein, 2015*]
- Raja-alueen poliisipiirissä on yhteinen analyysiryhmä, joka koostuu poliisi-, tulli- ja rajaviranomaisten sekä rikososaston edustajista. Analyyseja käytetään rajatarkastuksia, poliisitoimintaa ja tulliasioita koskevassa päätöksenteossa. Todettiin, että analyysiraportteja käytetään virkamiehille ennen yhteisiä partioita annettavissa ohjeistuksissa, ja niiden perusteella määritetään partiointipäivät, -kellonajat ja -paikat. Schengen-alueen ulkopuolelta saapuville henkilöille sallituista satamista laaditaan kuukausittaiset riskianalyysiraportit. Niiden tietoja käytetään sekä operatiivisissa rajatarkastuksissa että rajavalvonnan hallinnoinnissa. [*Tanska, 2017*]
- Naapurijäsenvaltiot halusivat varmistaa tehokkaan rajat ylittävän yhteistyön ja resurssien yhdistämisen, joten ne allekirjoittivat sopimuksen salaisten henkilötiedustelulähteiden yhteisestä käytöstä peitetiedusteluoperaatioiden toteuttamiseksi yhteisen poliisireservin avulla. [*Liettua, 2018*]
- Kansallisen tietojärjestelmän näkymä alkaa vilkkua operaation alkaessa, jolloin toimijat saavat välittömästi hälytyksen tarvittavista jatkotoimista. Se näyttää myös reaaliaikaista kuvaa. Järjestelmässä näkyy myös partioautojen maantieteellinen sijainti. Sekä poliisiyhteistyö- ja tullikeskuksilla että keskitetyllä yhteispisteellä on suora pääsy järjestelmään. [*Tšekki, 2019*]
- Yhteiset kahden valtion väliset prikaatit laittoman maahanmuuton ja salakuljettajien torjumiseksi ovat integroituja ja pysyviä kansainvälisiä yhteistyömekanismeja, joiden avulla kaksi naapurimaata voi organisoida maahanmuuttoriskien yhteiseen analyysiin perustuvia tarkastuksia. Näihin Ranskan ja Saksan sekä Ranskan ja Italian rajoille perustettuihin ”prikaateihin” (tai ”yhteisyksiköihin”) sovelletaan joko Prümin sopimusta tai kahdenvälistä sopimusta. Prikaateissa toimii yhtä monta työntekijää kummastakin maasta, ja heidät on valittu teknisten taitojen ja kielitaidon perusteella. Yhteisten partioiden järjestämisen lisäksi yhteiset prikaatit (tai yhteiset yksiköt) tarjoavat yhteistä koulutusta. Tämä yhteinen prikaatijärjestelmä helpottaa tietojenvaihtoa kahden naapurimaan välillä ja valvontatoimien koordinoimista, minkä vuoksi sen käyttöä olisi suositeltava ja laajennettava muille rajoille, erityisesti Ranskan ja Espanjan rajalle. [*Ranska, 2021*]

- Alueellisella tasolla rajat ylittävä yhteistyö perustuu naapurijäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa tehtyihin hallinnollisiin pöytäkirjoihin, joita pannaan täytäntöön vuotuisilla toimintasuunnitelmilla. Käytännön yhteistyö kattaa yhteisen riskianalyysin, yhteisoperaatiot ja partiot, erityistapahtumien hallinnan ja yhteiset koulutukset. Yhteispartioita suunnitellaan säännöllisesti. Tämä yhteistyötoimintamalli luo hyvän pohjan alueellisen tason yhteiselle operatiiviselle reagoinnille, rajallisten resurssien yhteiselle käytölle ja kattavammalle rikostilannekuvalle. [*Viro, 2023; Latvia, 2023*]
- Sisärajavälvönän väliaikaista palauttamista pyritään rajoittamaan ennakoivilla toimenpiteillä, kuten säännöllisillä ja tilanteen mukaan järjestettävillä kokouksilla naapurimaiden kanssa sekä taktisella ja operatiivisella yhteistyöllä raja-alueilla. Yhteisiä, rajat ylittäviä koulutuksia ja rajat ylittäviä takaa-ajoharjoituksia järjestetään säännöllisesti, ja kaikille kansallisille poliiseille jaetaan esitteitä, joissa on perustiedot näistä mahdollisuuksista. Poliisiviranomaiset ovat jatkuvasti yhteydessä (sisä)rajan toisella puolella toimiviin kollegoihinsa. Tämä tapahtuu laajan verkoston ja kutakin raja-aluetta varten nimitettyjen johtavien virkamiesten kautta. Uusia uhkia seurataan ja analysoidaan ja niihin reagoidaan jatkuvasti yhdessä. Turvallisuusuhkien ilmetessä tai lisääntyessä yhteistyötä voidaan laajentaa muun muassa yhteisiin partioihin, toimiin, harjoituksiin ja suunnitelmiin. Jos sisärajavälvönä otetaan uudelleen käyttöön, molemmat maat analysoivat välvönän täytäntöönpanoa, jotta vastaavat tilanteet voitaisiin välttää tulevaisuudessa. [*Slovakia, 2024*]
- Yhteistyötä tehdään poliittisella ja strategisella tasolla järjestämällä säännöllisiä ja tilannekohtaisia kokouksia ja kuulemisia naapurimaiden kanssa. Pääpaino on kuitenkin raja-alueilla tehtävässä taktisessa ja operatiivisessa yhteistyössä. Naapurijäsenvaltioiden kanssa järjestetään säännöllisesti yhteisiä koulutuksia ja rajat ylittävää takaa-ajoa koskevia harjoituksia, ja kaikille Slovakian poliiseille jaetaan esitteitä, joissa on perustiedot näistä mahdollisuuksista. Slovakian poliisivoimat ovat jatkuvasti yhteydessä sisärajan toisella puolella toimiviin kollegoihinsa. Tämä tapahtuu laajan poliisiyhteistyökeskusten verkoston kautta sekä nimittämällä kutakin raja-aluetta varten oma johtava virkamiehensä, joka vastaa naapurimaan kanssa tehtävän lainvälvönäyhteistyön koordinoinnista (täysivaltainen rajavälvönäedustaja). Näin varmistetaan raja-alueiden turvallisuustilanteen jatkuva yhteinen seuranta ja analysointi, mikä mahdollistaa uusien uhkien nopean havaitsemisen ja yhteiset reagoitotoimet. Tiettyjen turvallisuusuhkien ilmetessä tai lisääntyessä rajat ylittävää yhteistyötä tiivistetään muun muassa yhteisten partioiden, yhteisten toimien, yhteisten harjoitusten ja yhteisten suunnitelmien avulla. Jos näistä ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä huolimatta katsotaan, että tietyssä tapauksessa on välttämätöntä ottaa sisärajavälvönä uudelleen käyttöön, molemmat maat analysoivat jälkikäteen tarkastusten täytäntöönpanoa yhdessä, jotta voidaan määrittää mahdolliset

toimenpiteet niiden välttämiseksi tulevaisuudessa. Tätä pidetään parhaana käytäntönä. [*Slovakia, 2024*]

- Schengen-alueeseen kuuluvat naapurivaltiot ovat tehneet tiiviimpää yhteistyötä uuden yhteispartiointikonseptin ansiosta, joka kehitettiin kyseisten valtioiden kansallisten poliisiviranomaisten vuonna 2023 tekemän sopimuksen pohjalta. Rajat ylittävään poliisiyhteistyökeskukseen perustettiin operatiivinen keskus, jolla on johtamis-, valvonta- ja viestintävalmiudet. Toiminta perustuu alueelliseen riskiperusteiseen toimintasuunnitelmaan. Osallistuvia partioita seurataan GPS-paikantimilla, ja partiot voivat nähdä toistensa sijainnin mobiililaitteilla. Yhteiset operaatiot tapahtuvat yhteisen rajan läheisyydessä, ja niihin kuuluu muun muassa 12–16 sekapartiota kuukaudessa. Partiotyyppi ja käytettävät varusteet, kuten dronit ja pimeänäkölaitteet, valitaan suunnitelman mukaisesti. Kesäkuusta 2022 lähtien operaatioihin on osallistunut myös muiden Schengen-alueeseen kuuluvien naapurimaiden viranomaisia. [*Unkari, 2024*]

SISÄINEN TURVALLISUUS

Lainvalvontaa koskevat kansalliset strategiat

- Oikeus- ja turvallisuusministeri laatii neljän vuoden välein kansallisen turvallisuusohjelman, jossa asetetaan poliisitehtäviä koskevia kansallisia toimintapoliittisia tavoitteita. Alueellisella tasolla paikallishallinto laatii alueellisen turvallisuusohjelman, jossa se muuntaa kansalliset painopisteet poliisin alueellisiksi toimintapoliittisiksi tavoitteiksi. Lainvalvontaviranomaiset vaihtavat tiedustelu- ja muita tietoja kerätäkseen asianmukaisia tietoja kansallista turvallisuusohjelmaa, alueellisia turvallisuusohjelmia sekä vakavaa ja järjestäytyneitä rikollisuutta koskevaa Europolin uhkakuva-arviota (SOCTA) varten. Tutkimusosaston ohjauskomiteoiden tehtävänä on koordinoita ja seurata koko menettelyä. Päivittäiset tilanneselvitykset antavat eri poliisiryhmille tietoa niiden työtehtäviin liittyvistä erityiskysymyksistä. Niitä käytetään esimerkiksi lähtökohtana järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevalle poliittiselle päätöksenteolle sekä terrori-iskun todennäköisyyttä osoittavien uhkatasojen arvioinnissa. Lisäksi kaikkien alueellisten tiedustelupalvelujen tutkimus- ja analyysiyksiköt tekevät omat uhka- ja turvallisuusarvionsa. [*Alankomaat, 2021*]
- Valtakunnansyyttäjänvirasto on nimittänyt keskitetylle yhteyspisteelle yhteyssyyttäjän, jota kuullaan usein kuulutusten ja kansainvälisten pidätysmääräysten liputuksesta, monimutkaisista kansainvälisistä rikostutkintatoimista ja muista tapauksista, joissa syyttäjän panosta tarvitaan. [*Portugali, 2022*]
- Ulkomaiset yhteyshenkilöt ja kansainvälisen oikeudellisen yhteistyön keskusviranomaiset tekevät erittäin tiivistä yhteistyötä. Keskusviranomaiset voi neuvoa ja avustaa jäsenvaltiolle osoitettujen eurooppalaisten tutkintamääräyksien tai keskinäisten oikeusapupyynnöiden laatimisessa. [*Portugali, 2022*]
- Poliisin rikosanalyysiyksiköissään käyttämä analyysityökalu, jonka avulla voidaan laatia operatiivisiin tietoihin perustuvien rikosilmiöiden ”profiili”, jossa esitetään käyttäjälle kyseisen ilmiön, sen suuntausten, toimintatapojen ja kehityskulkujen interaktiivinen visualisointi. Sen jälkeen, kun tämän sovelluksen käyttöönotto aloitettiin vuonna 2019, sekä poliisin analysoimien rikollisuuden ilmiöiden että sovelluksen käyttäjien määrä on kasvanut huomattavasti. [*Liettua, 2023*]

Lainvalvontatietojen kansainvälistä vaihtoa varten perustetun keskitetyn yhteyspisteen järjestäminen

Organisaatio, tietojenvaihto

- Poliisi on perustanut kansainvälisen poliisiyhteistyön yhteyshenkilöverkoston kansainvälisen poliisiyhteistyön koordinoimisen parantamiseksi. Yhteyshenkilöitä on kaikissa poliisin alueellisissa päämajoissa ja pääkaupungin suurkaupunkipoliisin

päämajassa. Yhteyshenkilöt auttavat parantamaan tiedonvaihtopyyntöjen laatua ja helpottavat niiden koordinointia. [Puola, 2019]

- Rikoksista raportoidaan päivittäin paikallistasolta alue- ja valtiotasolle. Käytännössä viimeksi kuluneiden 24 tunnin tapahtumia koskeva sähköinen raportti on säännöllisesti paikallisen poliisiaseman johdon, alueellisen poliisin ja keskusrikospoliisin saatavilla. Se antaa mahdollisuuden tehdä tietoon perustuvia päätöksiä kaikilla tasoilla. [Saksa, 2020]
- Terrorisminvastaisten operaatioiden koordinoitijärjestelmä kerää kaikki tiedustelutiedot eri poliisiorganisaatioilta ja -elimiltä, jotka vastaavat terrorismin, väkivaltaisen radikalismien sekä järjestäytyneen ja vakavan rikollisuuden ehkäisemisestä ja torjunnasta. Järjestelmässä yhdistyvät tiedonhallinta ja operatiivinen koordinointi, minkä ansiosta se tarjoaa riittävän ratkaisun tilanteessa, jossa asiaankuuluvilla kansallisilla viranomaisilla ei ole pääsyä toistensa tietokantoihin. [Espanja, 2022]
- Kansainvälisiä asioita käsitteleviä virkamiehiä on sijoitettu alueellisella tasolla eri poliisilaitoksiin. Nämä virkamiehet ovat osa keskitettyä yhteispistettä, ja heille järjestetään neljän viikon koulutus, joka kattaa laajat tietojärjestelmät, lisätietojen vaihdon SIRENE-kanavan kautta, biometrinen tietojen hallinnan ja vierailut Europoliin ja Eurojustiin. Heillä on täysi pääsy keskitetyn yhteispisteen asianhallintajärjestelmiin ja Interpolin maailmanlaajuiseen suojattuun poliisiviestintäjärjestelmään (I-24/7), ja heillä on oikeus tehdä sekä Schengenin tietojärjestelmän että Interpolin kuulutuksia. Heillä on pääsy myös asiaankuuluviin järjestelmiin ja luvat, jotka vastaavat tapausta käsittelevän kansallisen SIRENE-toimiston ja kansainvälisen viestiliikennekeskuksen virkamiehen lupia. Tämä on johtanut siihen, että kussakin paikallisessa osastossa on asiantuntemusta Schengenin tietojärjestelmästä. Lisäksi kansainvälisiä asioita käsittelevät virkamiehet tarkistavat pyydettyjen tietojen laadun ja oikeudellisen merkityksen, laativat Europolissa toimiville yhteyshenkilöille lähetettäviä SIENA-viestejä ja antavat koulutusta poliisiyhteistyöstä paikallisella poliisilaitoksella. [Suomi, 2023]
- **Kansallinen poliisi käyttää integroitua asianhallintajärjestelmää, jolla helpotetaan reaaliaikaista viestintää, resurssien koordinointia ja tehtävänjakoa johtokeskuksissa. Järjestelmän käyttäjäystävällinen suunnittelu mahdollistaa nopean reagoinnin ja tehokkaan koordinoinnin dynaamisissa tilanteissa, sillä komennot ja tiedot välitetään suoraan partioille ja erikoisyksiköille. Järjestelmä parantaa operatiivista valmiutta ja yleistä turvallisuutta. Järjestelmässä ovat mukana myös poliisin keskeiset kumppanit, kuten tullit, palolaitos ja ambulanssipalvelut, mikä mahdollistaa reaaliaikaisen tietojenvaihdon ja yhtenäisen resurssien kohdentamisen.** [Tšekki, 2024]

Organisaatio

- Poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen (PTR) pysyvä rikostiedustelu- ja analyysikeskus varmistaa lainvalvontaviranomaisten välisen tehokkaan yhteistyön ja toiminnan

koordinoinnin ja tuottaa muun muassa PTR-viranomaisten yhteisiä analyyseja ja uhka-arvioita. [Suomi, 2018]

- On perustettu keskustoimistoja, joissa kootaan yhteen eri hallintoviranomaisten resursseja ja keskitytään tietäntyyppiseen rikollisuuteen. Näin saadaan aikaan erittäin tehokkaita operatiivisia tuloksia. [Ranska, 2021]
- Käytössä on tehokas rakenne, jonka avulla laaditaan kansallisen uhka-arvion lisäksi myös erityisiä uhka- ja riskiarvioita. Siinä yhdistyvät keskitetysti organisoitu laadunvalvonta ja aluetason tarveanalyysi. Monialainen strategisen analyysin yksikkö vastaa rikollisuuden strategisesta analysoinnista. Yksikkö koostuu kansallisella tasolla työskentelevästä ryhmästä ja useilla alueilla toimivista kenttäryhmistä. Laadunvalvonta on säilytetty keskustasolla, mikä varmistaa myös eri analyysituotteiden välisen johdonmukaisuuden. Yksikkö laatii vuosittain kansallisen uhka-arvion, joka keskittyy järjestäytyneisiin rikollisryhmiin. [Ranska, 2021]
- Poliisin ja tullin välinen yhteisymmärryspöytäkirja mahdollistaa laajan yhteistyön kummankin hallinnon välillä niin, että ne voivat vaihtaa ja jakaa asiaankuuluvia tietoja ja strategisia, taktisia ja operatiivisia tiedustelutietoja. Tämä toteutetaan erityisesti helpottamalla tietokantojen vastavuoroista saatavuutta ottaen asianmukaisesti huomioon yksilölliset oikeudet ja tietosuojasäännöt, kehittämällä ja edistämällä parhaita käytäntöjä, käynnistämällä operatiivisia menettelyjä, jotka koskevat yhteisiä toimia, yhteisiä liikkuvia partioita, yhteisiä tutkintaryhmiä ja yhteisiä tiedusteluryhmiä, jakamalla laitteita yksiköiden välillä ja tekemällä yhteistyötä teknologian kehityksessä, hankinnoissa, käyttöönotossa ja käytössä. [Kypros, 2021]
- Keskitetyllä yhteispisteellä on riskianalyyssiryhmä, joka vastaa yhteispisteen vastaanottamien kansallisten ja kansainvälisten pyyntöjen tarkemmasta analysoinnista, kerää lisätietoja käytettävissä olevista tietokannoista ja antaa analyysiraportteja havaituista rikollisuuden suuntauksista ja toimintatavoista. Tämän jälkeen raportit toimitetaan syyttäjille ja/tai asianomaisille poliisiviranomaisille asiaankuuluvien tutkintojen tueksi. [Portugali, 2022]
- Kansainvälisen yhteistyön osasto yhdistää operatiivisen tietojenvaihdon ja strategisen päätöksenteon kansainvälisellä tasolla. Osasto ylläpitää lainvalvontatietojen kansainvälistä vaihtoa varten perustettua kansallista keskitettyä yhteispistettä. Siinä ovat edustettuina niin kansalliset poliisivoimat, alueelliset poliisivoimat kuin tullikin. Molemmilla asiaankuuluvilla viranomaisilla on kansainvälisen poliisiyhteistyön asiantuntijoiden verkostot, jotka avustavat ja neuvovat alueellisen tason rikostiedusteluyksiköitä kansainvälisen poliisiyhteistyön välineiden käytössä. Tärkeimmät lainvalvontaviranomaiset kouluttavat säännöllisesti kansainvälisen poliisiyhteistyön asiantuntijoita. Nämä asiantuntijat toimivat omissa alueellisen tason yksiköissään ja hoitavat tätä tehtävää päivittäisen työnsä ohella. Tietämys välitetään verkostolle vuosikokouksessa, johon kutsutaan puhujiksi esimerkiksi Europolin kansallisia yhteyshenkilöitä. Näiden kokousten välillä uusia menettelyjä koskeva tietämys välitetään verkostolle joko uutiskirjeillä tai ad hoc -kokouksissa. Lisäksi

viranomaisen verkoston asiantuntijat saavat viikon mittaisen valmiuskoulutuksen ennen verkostoon liittymistä. Nämä asiantuntijaverkostot ovat matalan kynnyksen tapa levittää tietoa kansainvälisestä poliisiyhteistyöstä alueellisella tasolla. [Espanja, 2022]

- **Kansallinen matkustajatietoyksikkö on integroitu osaksi kansallista keskitettyä yhteispistettä, joka vastaa kaikista matkustajarekisteriin liittyvistä tapauksista eri viranomaisten (kuten poliisin, tullin, tiedustelupalvelujen, sotilaspoliisin, syyttäjänviraston ja tuomioistuinten) puolesta. Integrointi tekee järjestelmästä kattavamman ja vahvistaa keskitetyn yhteispisteen roolia yleisenä tietokeskuksena kaikessa kansainvälisessä turvallisuustietojen vaihdossa. Yhden asianhallintajärjestelmän jakaminen muiden keskitettyjen yhteispisteyksiköiden kanssa mahdollistaa tietojen helpon yhdistämisen ja ristiintarkastuksen, jolloin tietoja voidaan analysoida kattavammin.** [Slovakia, 2024]

Europolin välineiden käyttö rajat ylittävässä yhteistyössä ja tietojenvaihdossa

- Poliisitutkinnasta saadut tiedot kootaan kansalliseen tietojärjestelmään, josta ne ladataan automaattisesti Europolin tietojärjestelmään. Tiedot meneillään olevien tutkintojen tietokannasta latautuvat automaattisesti Europolin tietojärjestelmään. Tietokantaan lisätään uusia tietoja, olemassa olevia tietoja parannetaan ja vanhoja tietoja poistetaan päivittäin. Tämä prosessi on täysin automatisoitu. Europolin kansallinen yksikkö käsittelee kansallisten ja Europolin tietojärjestelmään kirjattujen ulkomaisten tutkintoimien välillä havaittavat osumat. [Alankomaat, 2021]
- **QUEST-järjestelmä (Querying Europol Systems) on integroitu kansalliseen kyselyjärjestelmään, jotta voidaan tehdä hakuja Europolin tietojärjestelmästä. Haun laajuus kattaa nyt kaikki järjestelmässä olevat kohteet. Sama hakutoiminto aiotaan ottaa käyttöön tullissa. Tämä on lisännyt hakujen määrää, ja sen myötä jäsenvaltio oli vuonna 2024 kolmanneksi eniten hakutoimintoa käyttänyt maa.** [Unkari, 2024]